Vlaams Parlement

stuk **1346** (2011-2012) – Nr. 3
ingediend op 3 janauri 2012 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Conceptnota
Samen taalgrenzen verleggen

Gedachtewisseling

met de heer Pascal Smet,
Vlaams minister van Onderwijs,
Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Sabine Poleyn

verzendcode: REG

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:
de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:
1346 (2011-2012) – Nr. 1: Nota van de regering
– Nr. 2: Verslag over hoorzitting

INHOUD

1. Vragen en opmerkingen van de leden 4
2. Antwoorden van minister Pascal Smet 22
3. Bijkomende vragen en opmerkingen van de leden 29
4. Antwoorden van minister Pascal Smet, met reacties van de leden 36
Gebruikte afkortingen 41

In de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen vond op 17 en 24 november 2011 een gedachtewisseling plaats met de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over zijn conceptnota 'Samen taalgrenzen verleggen' (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1346/1). Over de conceptnota hadden op 18 en 20 oktober 2011 hoorzittingen plaats (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1346/2).

1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Wim Van Dijck: In de conceptnota wordt het Standaardnederlands als fundament herbevestigd. Tijdens de hoorzittingen werd daar, terecht, soms lyrisch over gedaan. Het is positief dat er zwart op wit staat dat een rijke en goede kennis van het Standaardnederlands essentieel is. Ik vind dat echter niet echt terug in het deel over de lerarenopleiding. De kennis van de taal zit goed voor de leerkrachten Nederlands, bij de leerkrachten van de zaakvakken moet er echter nog een inhaalbeweging worden gemaakt voor het gebruik van het Standaardnederlands in de lessen.

Op bladzijde 13 staat dat internationaal onderzoek heeft uitgewezen dat het goed gesteld is met de taalcompetentie van onze Vlaamse leerlingen. Toch werd recent vastgesteld dat er een achteruitgang is in de beheersing van de spelling gemeten op twaalf- en achttienjarige leeftijd. Wordt er in het secundair onderwijs niet te weinig aandacht besteed aan sommige aspecten van de taal? Spelling zal ongetwijfeld nog een belangrijk onderdeel zijn in de lessen Nederlands, maar ik betwijfel of de leerkrachten van de zaakvakken nog aandacht besteden aan spellingfouten. Nochtans zouden ze dat moeten doen.

Wij zijn altijd voorstander geweest van taalbadklassen aan het begin van het basisonderwijs voor leerlingen die het Nederlands niet machtig zijn. Op bladzijde 14 wordt een voorstel gedaan voor een taalbad van vier weken, eventueel uit te breiden tot acht weken. Nadien zouden de leerlingen worden ingevoerd in het gewone onderwijs, met eventueel nog extra lessen Nederlands. Het verschil met wat in het secundair onderwijs wordt aangeboden, is opmerkelijk. In het basisonderwijs wordt gekozen voor inclusie en in het secundair onderwijs voor een onthaaljaar. Vanwaar dat verschil? De heer Claude Soete, zorgcoördinator in Kortrijk, beklemtoonde op de hoorzitting dat een periode van acht weken te kort is en dat het naïef is om te denken dat die leerlingen daarna klaar zijn om in te voegen in de reguliere klassen.

Op bladzijde 21 gaat het over de keuze van de tweede taal en het moment waarop die kan worden aangeboden in het basisonderwijs. Men wil dat mogelijk maken vanaf de tweede graad. Vlaams Belang is daar geen voorstander van. Ik vind de nota op dat vlak nogal vaag. Er wordt gezegd dat het Frans vanaf de tweede graad van het basisonderwijs kan worden aangeboden wanneer de leerlingen het Standaardnederlands voldoende onder de knie hebben. Wie zijn echter 'de leerlingen'? Zijn dat alle leerlingen of een percentage ervan? En wat is 'voldoende'? Wie gaat dat meten en beoordelen? Dat is allemaal nogal vaag en bovendien wordt er toch weer gekozen voor het Frans. Waarom al niet in het basisonderwijs de keuze laten tussen Frans en Engels, zoals men in de Franse Gemeenschap de keuze laat tussen Nederlands en Engels?

In de conceptnota wordt gesteld dat het onderwijs in eigen taal en cultuur (oetc) zichzelf voor een deel heeft overleefd, omdat de oorspronkelijke motieven voor en de aanpak van oetc achterhaald zouden zijn. Toch wordt het bijna overleden project oetc in leven gehouden, zij het dan na de lesuren. Als het zichzelf heeft overleefd, waarom vissen we dat dan in een afgezwakte vorm toch terug op?

Op bladzijde 22 gaat het over de andere talen die worden aangeboden in het secundair onderwijs. Dat is nogal arbitrair. Zo zouden de officiële talen van de Europese Unie worden aangeboden. Tijdens de hoorzitting werd er nogal lacherig gedaan over het Bulgaars. Verder zouden ook de officiële landstalen van de BRIC-landen worden aangeboden.

Waarom Hindi aanbieden, terwijl de lingua franca in India toch overduidelijk het Engels is? Mij niet gelaten, maar ik denk dat we toch zullen terugvallen op een aantal talen zoals het Duits, Spaans enzovoort, die in het secundair onderwijs zullen worden aangeboden. Mijn bezorgdheid is dat de populaire en hippe talen zullen worden verkozen boven de economisch meer voor de hand liggende talen. Veel leerlingen zullen misschien voor het Spaans kiezen, dat hen doet denken aan vakantie, eerder dan voor het strenge Duits, terwijl Duitsland toch onze belangrijkste economische partner is.

Het deel over CLIL vind ik in negatieve zin het belangrijkste. De toelichting van professor Piet Van de Craen tijdens de hoorzitting ging bijna uitsluitend over CLIL. Voor het eerst wordt de mogelijkheid geboden om zaakvakken in een andere taal aan te bieden in het secundair onderwijs, tot twintig percent, met een optie tot meer. Dat is een gevaarlijke en verkeerde evolutie. De meerderheid – met partijen die ook kritisch staan tegenover CLIL maar deze nota niettemin hebben goedgekeurd – zal zeggen dat er een strak keurslijf is: er zijn veel voorwaarden, er is een CLIL-standaard en scholen zullen twee keer nadenken voor ze eraan beginnen. Dat kan zijn, maar het decreet zal moeten worden gewijzigd. Dan zit er een voet tussen de deur en is de doos van Pandora geopend, zoals het al is gebeurd voor het hoger onderwijs. Wij vinden de basisgedachte vreemd dat men vreemde talen beter zou leren door minder lessen te geven in het Nederlands.

CLIL zal ook worden toegelaten in Brussel en de Vlaamse Rand. Voor de proefprojecten kwamen die gebieden onder de vorige minister absoluut niet in aanmerking, maar nu kan het dus wel. Nochtans staat het Nederlands daar al onder druk. Meer dan 150 jaar lang heeft er zich een statusstrijd afgespeeld tussen het Nederlands en het Frans. Net nu we de jongste jaren qua status van het Nederlands vooruitgang boeken, omdat veel Franstalige en anderstalige ouders toch bewust kiezen voor een Nederlandstalige school voor hun kinderen, zenden wij het signaal uit dat het Nederlands als exclusieve onderwijstaal in het secundair onderwijs voor ons niet langer hoeft. Bovendien krijgen Franstalige leerlingen de kans om vakken in hun moedertaal te volgen in een Nederlandstalige school. Dat zet het Nederlandstalige karakter van een school onder druk. Blijkbaar zal de inspectie daarvoor bijzondere aandacht hebben, maar hoe dan wel?

Het levert misschien ook problemen op voor de verwerving van vakspecifieke terminologie in het Nederlands. Veel afgestudeerden uit het hoger onderwijs kennen die vakspecifieke terminologie niet meer in het Nederlands, maar wel in het Engels. Ik ben niet overtuigd van wat professor Van de Craen het herhalingseffect noemde. Als men fysica in het Frans volgt, worden termen uit de fysica in het Nederlands door de leraar wiskunde verstrekt. Ik ben daarvan niet overtuigd.

CLIL vergt een reorganisatie en een omschakeling in de scholen. Het is niet zomaar immersieonderwijs of het aanbieden van vakken in een andere taal. Waar haalt men al die leraren die in staat zijn om in een andere taal les te geven? Dat vereist heel wat bekwaamheden. Wat gebeurt er dan met de leraren die dat niet willen of kunnen? Kunnen zij terecht in scholen waar geen CLIL-onderwijs wordt aangeboden? En wie gaat dat allemaal betalen?

Tijdens de hoorzitting heb ik ook gewezen op het mogelijke onderscheid tussen CLIL- en niet-CLIL-leerlingen. CLIL wordt aangeboden naast het gewone curriculum in eenzelfde school. Dat leidt mogelijk tot sociale druk. Toen die vraag werd gesteld aan professor Van de Craen, antwoordde hij dat hij het op basis van het tot nu toe gevoerde onderzoek nog niet wist en hoopte van niet. Ik hoop het ook niet, maar vrees van wel. In het betoog van professor Van de Craen, die door een groot deel van deze commissie op handen wordt gedragen, werd een onderscheid gemaakt tussen eentaligen, meertaligen via het klassieke onderwijs en meertaligen via CLIL. Met slides en hersenscans wou hij aantonen dat het brein van meertaligen volgens de CLIL-methode beter in staat zou zijn om complexe vraagstukken op te lossen, omdat er meer neurobanen worden aangemaakt. Dat is een

vorm van sociaal darwinisme: de meertaligen volgens de CLIL-methode staan in de evolutie een trapje hoger dan de anderen. Dat is zeer merkwaardig. Hieruit kan precies die sociale druk ontstaan. Wie wil zijn kind niet een trapje hoger op de ladder laten klimmen en een kans geven om zijn brein beter te ontwikkelen? Wie dat niet doet, loopt de kans scheef bekeken te worden of te worden beschuldigd van een kerktorenmentaliteit.

Meertaligheid blijkt niet altijd een voordeel te zijn. In de conceptnota wordt gewag gemaakt van een studie over de dominante thuistaal. Er wordt vastgesteld dat kinderen met een dominante thuistaal in het voordeel zijn. Het onderzoek had het over kinderen in Brussel uit een dominant Franstalig gezin, die beter presteerden dan kinderen uit een meertalig gezin, waarvan dan nog een van de ouders Nederlands sprak. Dat is merkwaardig én in tegenspraak met de stellingen van professor Van de Craen. Diens antwoord was ontnuchterend: hij zei dat hij de vermelding van dat onderzoek liever niet in de nota had zien staan.

Door mevrouw Van Steenberge werd opgemerkt dat als meertaligheid van thuis uit een voordeel is, alle allochtonen in het voordeel zouden moeten zijn. De praktijk wijst echter uit dat dit niet het geval is. De professor gaf zelf opmerkingen over Canada, waar was geëxperimenteerd met immersieonderwijs volgens een klassieke methode en dat was een mislukking. Ook was er de vaststelling dat Finland, in vele onderzoeken toch de nummer één in de rankings, slechts vijf percent meertalige scholen heeft. De 95 percent andere scholen leggen toch veel meer gewicht in de schaal.

De hamvraag is of het succes van CLIL aan de meertaligheid ligt of aan de didactische methode. Het antwoord van de professor was nogal vaag en wollig. Ik meen begrepen te hebben dat het toch vooral de methode zou zijn. We mogen niet te snel concluderen dat meertaligheid hoe dan ook een pluspunt zou zijn. Ik kan professor Van de Craen goed begrijpen. Hij heeft door de opgestarte proefprojecten wetenschappelijk onderzoek kunnen voeren. Hij heeft nu goed gelobbyd en krijgt de kans op een veel groter laboratorium. Dat hij hier dan een pleidooi pro domo houdt, is begrijpelijk. Dat wij daar als overheid op ingaan, begrijp ik echter veel minder.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, aan het einde van de nota heb ik gelezen dat er geen budgettair engagement aan verbonden is. Dan vraag ik me toch af wat de reële mogelijkheden zullen zijn om een vernieuwd talenbeleid te voeren.

Minister Pascal Smet: Toen uw partij in de Vlaamse Regering zat, bestond een conceptnota nog niet. Het is door deze regering ingevoerd. Er wordt een nota gemaakt, maar de regering engageert zich er nog niet toe om alles tot in de details uit te rekenen. U mag erop rekenen dat we de dingen die erin zijn opgenomen, kunnen dekken. Het is inherent aan het concept van een conceptnota dat die zin erin staat.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik weet niet of ik nu optimistischer moet zijn of niet. Veel taalleerkrachten zitten nu al op hun tandvlees. Als u het taalbeleid in de scholen wilt versterken, zal na het concept in de Vlaamse Regering de cash toch moeten volgen.

In uw inleiding lees ik dat u het Nederlands als basis neemt voor een gemeenschappelijke identiteit. Het is een identiteitsvormend element. Het verbaast me wel wat dat u zo diep ingaat op dat identitair bindmiddel en vindt dat de overheid zich moet moeien in identiteit. Dat is een ideologische excursie die weinig bijbrengt voor leerlingen die degelijk taalonderwijs nodig hebben. U geeft uw visie op onderwijs in eigen taal en cultuur en noemt dat achterhaald. Het is verwarrend dat er op verschillende pagina's in uw nota naar oetc wordt verwezen. Oetc zou volgens de tekst niet meer zo nuttig zijn. Dat durf ik te betwijfelen. Dergelijk methodes hebben altijd hun nut. In uw nota staat dat oetc zichzelf heeft overleefd. Ik denk niet dat het achterhaald is. Uw partijgenoot en schepen in Gent, Rudy

Coddens, die veel ervaring heeft en inzake onderwijs al successen heeft geboekt in zijn stad, is van het tegengestelde overtuigd.

Oetc gaat over moedertaal. Het betreft dus niet alle leerlingen. Nochtans zegt u dat het nog facultatief kan, buiten het reguliere programma en voor alle leerlingen. Dat is in tegenstrijd met wat oetc betekent. U erkent niet dat het kan dienen als nuttig pedagogisch en didactisch middel voor leerlingen, om ze in hun jongste jaren op school te ondersteunen in hun thuistaal. In Gent tonen projecten het nut er wel van aan. Op het vlak van oetc slaat u de bal mis. U erkent niet dat het kan dienen om de leerachterstand en de achterstand in het Nederlands in te halen. U neemt een instrument af van kansarme leerlingen. Dat vind ik verbazingwekkend voor een sp.a-minister. Oetc elimineren is asociaal.

Wij zijn blij dat er ondertussen al over CLIL kan worden gesproken en dat u dat decretaal mogelijk zal maken, al vind ik uw verwijzingen ernaar verwarrend. CLIL wordt mogelijk vanaf het secundair onderwijs en voor 25 percent van de vakken. Dat doet de voordelen die het kan bieden, geen eer aan. Het is een stapje vooruit, maar helaas een smurfenstapje.

Bij de talen die aan bod kunnen komen in het onderwijs, is het niet duidelijk waar de minister heen wil. Het zijn Europese talen en talen uit de BRIC-landen, maar voor oetc komt er dan weer geen uitbreiding en zijn het enkel Europese talen. Zijn dat dan enkel de Europa-lidstaten? Die hebben niet allemaal Indo-Europese talen. Misschien bekijkt u de linguïstische kant er niet van, hoewel dat voor een talennota interessant is. Het Fins en het Hongaars zijn bijvoorbeeld geen Indo-Europese talen en bieden op taalkundig vlak wel een uitdaging. Het Turks niet toestaan voor oetc lijkt niet zo verstandig. Als het wel de EU-staten mogen zijn, kan Maltees voor oetc wel. Nochtans zijn er in Brussel niet veel Maltese leerlingen die baat zouden hebben bij oetc, Turkse leerlingen daarentegen wel. Dat is een gemiste kans.

De minister heeft het verder over ‘inclusief handelen’. Hij wil aandacht hebben voor taal in andere vakken. Momenteel mag een leerkracht in schriftelijke en mondelinge proeven de taal niet evalueren. We hebben er hier over gesproken met de leerlingen zelf. Grammatica wordt in de lagere school niet meer onderwezen. Op spelling is men steeds minder streng. Het correct kunnen schrijven gaat zienderogen achteruit. Ik ben een sterk voorstander van dat inclusief handelen, maar hoe zal dat gebeuren?

Ik zou graag meer uitleg krijgen over de talenportfolio. Taalleerkrachten in het secundair onderwijs hebben al veel administratieve taken. De koepels dragen daarin uiteraard een grote verantwoordelijkheid. Maar als de minister aan tafel gaat zitten met de koepels en over zijn doelstellingen spreekt voor het talenonderwijs, kan er waarschijnlijk toch aandacht zijn voor wat wij hem meegeven als knelpunten. Wordt die talenportfolio nog een bureaucratische opgave voor de leerkrachten of ziet de minister dat anders? Het werd door de Raad van Europa ontwikkeld, maar de Vlaamse overheid moet nog een handleiding maken. Zult u die samen met de netten maken en inspraak geven aan het onderwijzend personeel?

Over Rand & Taal wordt in de nota gezegd dat het groeipijnen kent, maar het wordt wel verder gesubsidieerd met 1 miljoen euro per jaar. Het valt me op dat de minister zeer kritisch is voor bepaalde projecten in Brussel, maar ondanks de groeipijnen, voor projecten in de Rand wel hetzelfde bedrag blijft uittrekken. Ik juich wel toe dat er wordt gesproken over samenwerking tussen het Onderwijscentrum Brussel, het Voorrangsbeleid Brussel en het Brussels Ondersteuningscentrum Secundair Onderwijs. De expertise van die mensen zal worden erkend.

Een andere bekommernis is de uitwisseling van leerkrachten. Daartoe zijn verdienstelijke pogingen ondernomen en toch werkt dat niet. Er zijn weinig uitwisselingen tussen Neder-

landstalige en Franstalige scholen. U wilt die uitwisselingen tussen partnerscholen met aanpassingen verder laten lopen. Moet het niet flexibeler? Is de partnerschool een vereiste of kan het vlotter? Een werkgroep zal de planlast en het statuut onder de loep nemen. Wil men loskomen van de taboes? Die statuten en het loon bemoeilijken de zaak. Hoe wil de minister het succes ervan in Brussel verhogen?

Deze talennota bevat enkele voorstellen en denkpistes voor de lerarenopleiding. Dat kan goede resultaten opleveren, als er grondig aan wordt gewerkt, maar hoe diep wil men gaan in de hervorming van de lerarenopleiding? Een nieuw taalonderwijsbeleid zal pas kans op slagen hebben als de lerarenopleiding grondig wordt herbekeken en de nodige hervormingen worden doorgevoerd om sterke taalleerkrachten te kunnen aanwerven. De minister plant een evaluatie in 2012. Maar naast de theorie van de basiscompetenties zie ik niets concreets.

Kijk ook eens naar de instroom van kandidaten in de lerarenopleiding en naar de stagemogelijkheden voor leerkrachten. Ik kan me voorstellen dat een taalleerkracht Frans, Engels of Spaans beter een stage doet of een taalbad krijgt in het buitenland, dan dat die zijn volledige opleiding in België volgt en enkel op school communiceert in die talen. Een verplichte stage, waarom niet? Taalleerkrachten moeten hun taalkennis elders versterken.

De minister heeft het ook over het talenbeleid op school. Hij schrijft dat elke school een talenbeleid zou moeten hebben, maar gaat het niet verplichten. Wat is de bedoeling? Komt er een echt talenbeleid per school? Worden daarvoor de nodige instrumenten gemaakt voor de leerkrachten, worden de vereisten duidelijk geformuleerd, worden er middelen uitgetrokken? De ene keer wordt het talenbeleid naar voren geschoven als een sterke oplossing en de volgende keer besproken als iets dat ze zouden moeten hebben op school. Ik blijf op mijn honger en hoop dat de minister daarop een duidelijker antwoord kan geven.

Mevrouw Kathleen Helsen: Positief vind ik in deze nota de erkenning en de aandacht voor de thuistaal van leerlingen en de ontwikkeling daarvan, de erkenning van een meertalige realiteit in ons onderwijs en het belang van taalsensibilisering, de middelen voor nascholing en coaching en het belang dat wordt gehecht aan breed evalueren. Ik heb ook enkele bekommernissen. Iedereen is het erover eens dat er veel initiatieven in deze nota zitten. De ene vindt dat de rijkdom van de nota, de andere maakt zich zorgen dat het te veel is. De vraag is of het zal lukken om dat allemaal te realiseren. De tijd om dit allemaal te implementeren, is toch ook beperkt.

Ontzettend belangrijk vind ik dat er veel naast elkaar bestaande initiatieven in de nota zijn opgenomen, maar dat de verbindingen ertussen niet altijd worden gelegd. Er is meer eenheid nodig in de nota om de effecten meer te kunnen garanderen. Het is cruciaal, niet enkel voor talen, maar in het geheel van een onderwijsbeleid, dat we beseffen dat inzetten op één element op een bepaalde plaats bij één leerling niet betekent dat we de effecten bereiken die we nodig hebben.

Zoals in de hoorzittingen naar voren is gekomen en daarnet nog aangehaald door mevrouw Brusseel, zit in de nota wel vervat dat talenbeleid heel belangrijk is, maar we gaan het niet opleggen. Als dat belangrijk is, moet de overheid dat sterk stimuleren. Als we het belangrijk vinden dat scholen een talenbeleid voeren, moeten we daarvoor durven te kiezen, en dat niet opleggen, maar wel stimuleren, zodat scholen dat ook effectief doen. De vraag is wat de minister gaat doen om het te stimuleren. Ik vind dat we daarin als overheid krachtiger mogen zijn. De scholengemeenschappen hebben we ook niet kunnen opleggen, maar we kunnen vanuit het beleid wel stimuleren dat er scholengemeenschappen worden gevormd. Hetzelfde kan gebeuren voor een talenbeleid: we kunnen stimuleren dat scholen daarvoor kiezen.

Belangrijk is dat een talenbeleid wordt gekaderd in een diversiteitsbeleid. Het kan niet worden losgekoppeld van de diversiteit die op school aanwezig is. Schoolteams moeten bekijken hoe ze daarmee omgaan. Een talige diversiteit is daar een element van. Het is een onderdeel van het globale diversiteitsbeleid. Het is positief dat de minister stelt dat taal zich niet enkel voordoet als een element binnen onderwijs. Voor kinderen op school komen, is taal al aan de orde. Ook buiten de schooluren is taal aan de orde. Het is belangrijk dat daaraan aandacht wordt gegeven, maar opnieuw zijn de verbindingen tussen die verschillende omgevingen en contexten belangrijk om een effectief resultaat te boeken. Ook dat kan worden gekoppeld aan een diversiteitsbeleid, waarvan talenbeleid een onderdeel is.

In de nota gaat ook aandacht naar de professionalisering in het onderwijs. Het is belangrijk om dat niet enkel te richten op de lerarenopleiding. Er zijn veel meer leerkrachten vandaag al actief, die al zijn afgestudeerd. Het is belangrijk dat er ruimte wordt gecreëerd voor professionalisering in het diversiteitsbeleid, waarvan het talenbeleid een onderdeel is. Opnieuw ben ik bekommerd dat het te beperkt zal blijven. Met één nascholing wordt dat niet opgelost. Het opnemen als een punt in de lijst voor prioritaire nascholing vanuit de overheid zal ook onvoldoende zijn om effecten te bereiken op het terrein.

Dat is niet enkel een bekommernis voor dit item, maar voor alle aspecten binnen het onderwijs. Ik wil hier opnieuw vermelden dat ik vrees dat er te weinig aandacht voor professionalisering is. Het is een heel belangrijk punt om binnen dat talenbeleid resultaten te bereiken.

Vorige week pas ontmoette ik nog een schooldirecteur die trots vertelde dat hij in het kader van het GOK-beleid gekozen had voor taal en daaraan al drie jaar werkte binnen de school. Ik vroeg welke professionalisering de leerkrachten in die drie jaar al hadden gevolgd. Dat was blijkbaar niets. Het is dus een belangrijk aandachtspunt in dit dossier en in het hele onderwijsbeleid.

In de nota ligt een sterke focus op testen. Ik heb in deze commissie eerder al vraagtekens geplaatst bij de manier van omgaan met taaltesten. Testen kunnen niet verplicht worden vanuit de overheid. Bovendien, en dat bleek ook in de hoorzitting, maakt niet de test het verschil, wel de manier waarop er verder mee wordt omgegaan. Testen kunnen een rol spelen in het onderwijs, maar een beperkte rol. Het is interessant om regelmatig en breed te evalueren. Een test is één element in dat proces, maar slechts een momentopname. Testen moeten vooral een ondersteunende rol spelen. De test mag geen doel op zich zijn, wel een middel in een geheel, en moet op de juiste manier worden aangewend. Met testen die los staan van een verder traject en niet kaderen in diagnostiek, gebeurt verder niets meer of eventueel de verkeerde dingen.

In de nota wordt ervoor gekozen een nieuwe vzw op te richten, die een fusie is van verschillende organisaties en werkgroepen en zich richt op expertise, vorming en wetenschappelijke begeleiding. Waarom die keuze? Binnen het Steunpunt GOK hebben we taal toch een belangrijke plaats gegeven en als een speerpunt vooropgesteld. Er is heel wat expertise ontwikkeld. Ze bieden heel wat vorming en begeleiding aan. Er is wetenschappelijk onderzoek aan gekoppeld. De heer Kris Van den Branden heeft in de hoorzitting heel wat relevante input gegeven. Hij heeft dit punt zelf niet in vraag gesteld, voor alle duidelijkheid. Ik ben er een voorstander van om geen nieuwe organisaties op te richten, maar de bestaande krachtiger te maken.

Tijdens de hoorzitting hebben we mensen gehoord die actief zijn in het onderwijsveld in Kortrijk. Zij vinden dat er veel aandacht is voor de middelen en mogelijkheden die de steden Brussel, Antwerpen en Gent krijgen om leerlingen met een andere thuistaal

dan het Nederlands te begeleiden. Zij hebben in vergelijking met die steden gelijkaardige cijfers voor het aantal leerlingen in die situatie, maar de mogelijkheden om daarmee op een goede manier om te gaan en gelijke kansen te creëren zijn veel kleiner. Zij vragen dat wij ons ook daarop zouden richten en bekijken welke steden in Vlaanderen met die problematiek te maken hebben en extra ondersteuning nodig hebben. Hoe wilt u daarop een antwoord geven, minister?

Mevrouw Fientje Moerman: Het is alvast de verdienste van de minister dat er een conceptnota is. De titel toont duidelijk een andere invalshoek aan dan die van zijn voorganger. Die wou de lat gelijk leggen voor talen, wat helaas neerkwam op een afschaven of een angstige houding tegenover vreemde talen. Deze minister wil grenzen verleggen, dat wijst op een iets positievere houding en een meer open ingesteldheid. De minister verwijst bijvoorbeeld ook naar het belang van een rijke moedertaal als kapstok voor NT2. Dat is een bewijs van die openheid. De voor CLIL gemaakte opening is dat ook, net als de opening voor het vroeger aanleren van vreemde talen. Ook positief is dat de nota kwantificeert en probeert talenkennis te objectiveren. Kijk naar de talenportfolio. Vanaf 2012 zal het ERK-niveau dat voor een vreemde taal is bereikt, op het diploma van de lerarenopleiding staan, zoals ook in de beleidsbrief stond. Dat zijn allemaal heel positieve elementen.

Er zitten echter ook negatieve punten in deze nota. Ik haal vier punten van kritiek aan, in verband met het Standaardnederlands, het vreemdetalenonderricht, de houding tegenover de thuistaal en CLIL.

De minister legt terecht sterk de nadruk op het Standaardnederlands. Er moet een bindmiddel zijn en in onze samenleving is dat nu eenmaal het Nederlands. Hoewel er dialectische varianten zijn, moet men toch in staat zijn om naargelang de plaats of de tijd een bepaalde variant van het Nederlands te hanteren. Maar het mag niet zo zijn dat die nadruk op het Standaardnederlands ertoe leidt dat – ook voor autochtonen – achterstand in het onderwijs nog meer wordt ingebakken dan vandaag al het geval is. Ik verwijs naar een boekje van twee professoren, Jan Blommaert en Piet Van Avermaet, dat ik enige tijd geleden gelezen heb. In 2008 schreven ze het pamflet ‘Taal, onderwijs en samenleving. De kloof tussen beleid en realiteit’. Ik raad u aan het eens te lezen en rekening te houden met hun argumenten in verband met het Standaardnederlands. Men moet opletten dat het Standaardnederlands geen factor van exclusie wordt in plaats van inclusie.

De minister heeft het verder ook over het onderricht van vreemde talen. In de nota wordt ervoor gekozen om het aanleren, niet de initiatie, van de tweede taal te vervroegen naar de tweede graad. Waarom kunt u dat niet gelijkschakelen met de situatie zoals die nu in Brussel is: verplicht vanaf de derde, maar toegelaten vanaf de eerste graad? Hebt u koudwatervrees of vrees voor het Frans? Dat is een van de punten waarin u wel wilt, maar niet ver genoeg durft te gaan en daarom de zaken nodeloos ingewikkeld maakt.

Er is een duidelijke beperking van de vreemde talen die mogen worden onderwezen in het secundair onderwijs. Het gaat om alle officiële talen van de Europese Unie. Binnenkort zullen het er trouwens vierentwintig zijn, want Kroatië wordt lid van de Europese Unie en dus zal het Kroatisch moeten worden toegevoegd aan de lijst. Waarschijnlijk worden het er zelfs nog meer. Ik begrijp niet dat ook de talen van de BRIC-landen worden opgenomen en niet de talen die voor veel kinderen in ons onderwijs hun moedertaal zijn. In de commissie voor Buitenlands Beleid verkondigde de minister-president vorig jaar, toen hij het beleid van F.I.T. toelichtte, dat Turkije een heel belangrijke economie is. Hij noemde Turkije het BRIC-land in onze achtertuin. Economisch gezien is dat correct. Het is een land met een heel sterke economische groei. Toch houdt u blijkbaar geen rekening met de realiteit in het secundair onderwijs. Alle Gentse leerlingen van Turkse origine mogen binnen een aantal jaren in het secundair onderwijs Hindi leren, maar Turks is ten strengste verboden. Ik vraag me af waar u eigenlijk mee bezig bent.

Een aantal jaren geleden was F.I.T. op zoek naar een lokale vertegenwoordiger in Turkije om er de belangen van Vlaanderen op het vlak van buitenlandse handel en investeringen te verdedigen. Een Vlaamse Turk had zich kandidaat gesteld. Hij werd echter niet aanvaard, omdat zijn Turks te slecht was. Wij hebben een reservoir van mensen waarin we veel moeten investeren, want de diversiteit van de maatschappij kost ons ook geld. Wat doen we echter? Op de momenten dat we die diversiteit ten nut kunnen maken, ook economisch, mag het niet.

Ik wil wijzen op een kleine inconsistentie met potentieel grote gevolgen tussen de talennota en de beleidsbrief (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1317/1). In zijn talennota heeft de minister het over de officiële 'landstaal' van de BRIC-landen en in zijn beleidsbrief, op bladzijde 34, over de officiële 'landstalen' van de BRIC-landen. In Rusland alleen al is er een panoplie van officiële gebiedsgebonden talen. Ik vraag me af hoe u dat zult doen en waar u de leraren gaat vinden. Het is leuk gevonden als politiek compromis, maar voor praktische toepassing in de realiteit is het echt een aanfluiting. U had ook het Turks of Arabisch kunnen toelaten in het secundair onderwijs. Dat staat dichter bij de realiteit van veel kinderen dan het Hindi. Wat de heer Van Dijck zegt, is overigens correct: het Engels is de lingua franca in India. Als je hun typisch accent probeert te verstaan, volstaat het Engels om te communiceren. Het is misschien leuk om een regionale taal als het Hindi te kennen, maar het is strikt genomen niet nodig. Er is op zich geen bezwaar tegen dat de kans geboden wordt om het aan te leren, maar er zijn meer voor de hand liggende zaken die u totaal hebt uitgeschakeld. Dat is volgens mij een verkeerde optie.

Ik lees in de conceptnota niet veel over de competentie van de leraren in het vreemdetalenonderricht. Het is goed dat het op het diploma zal staan. Maar op dit moment, zo blijkt uit een aantal verslagen van congressen van de Vlor, is de vereiste competentie van een onderwijzer die afstudeert in het Frans een B1 op het ERK. Een studie van de VUB uit 2000 stelt dat leerlingen uit het aso op het einde van het secundair onderwijs in het Engels en het Frans een competentieniveau B2 halen, wat dus hoger is. In de conceptnota staat dat men voor het initiëren niet noodzakelijk de taal moet kennen. Blijkbaar geldt dat ook voor het onderwijzen van het Frans in het lager onderwijs. Wat is de motivatie om slechts een B1 te vragen op het einde van een lerarenopleiding als je al een B2 hebt op het einde van het aso? Dat is een zeer zwak punt in de talennota. Ik weet dat de minister de evaluatie van de lerarenopleiding afwacht. Ondertussen leiden wij echter mensen op die totaal niet geschikt zijn om die vreemde en tweede taal te onderwijzen in het lager onderwijs.

U hebt het over een positieve ingesteldheid tegenover de thuistaal. Dat is zeer goed. De kinderen die hun thuistaal willen leren, moeten echter na de schooluren les volgen, mogen geen achterstand hebben in het Nederlands en moeten er nog voor betalen ook. Dat is voor mij van het goede te veel. Het wijst echt op een onderscheid. U laat de zwakste sociale groepen betalen wanneer ze hun thuistaal willen leren, terwijl u de andere Europese talen gratis aanbiedt. Ik vind echt dat dit niet kan. U kunt daar geen geld voor vragen, tenzij u dat voor andere dingen ook wilt doen. Momenteel is het klaar en duidelijk dat u op dit vlak discrimineert.

U laat CLIL toe voor maximum 25 percent van de zaakvakken. Dat is te weinig en te laat. De overheid heeft geld uitgegeven om studenten te laten leren over de wetenschappelijke, linguïstische, cognitieve, neurologische en andere voordelen van CLIL op vroege leeftijd. De professoren worden door de overheid betaald om dat allemaal wetenschappelijk vast te stellen en te onderwijzen. Het beleid legt die wetenschap gewoon naast zich neer. U geeft een hele argumentatie om op zo vroeg mogelijke leeftijd te beginnen met CLIL. Op de volgende pagina zegt u dan gewoon dat we ermee starten in het secundair onderwijs. Ook hier lees ik het politieke compromis. Ik kan er zin per zin uit halen wat er oorspronkelijk stond en wat er uiteindelijk in de IKW's en andere gremia bij werd gevoegd. Ik vind het zielig dat de leerlingen in Vlaanderen daar het slachtoffer van worden. Het is ook zielig

dat we, voor die ene keer dat we iets voor niets kunnen krijgen uit het zuiden van het land, dat niet gebruiken. In het zuiden van het land is men in 1998 gestart met CLIL. Vorig jaar in oktober heeft men een uitgebreid inspectierapport geproduceerd over de voor- en nadelen en de tekortkomingen van al die jaren ervaring met CLIL. Wij kunnen dat gratis en voor niets gebruiken. Wij kunnen vermijden wat zij verkeerd hebben gedaan en toch doen wij daar niets mee.

Ook daar heb ik een sociale bekommernis. Twee weken geleden ontving ik een e-mail waarin me gevraagd werd of ik iemand kende om een vacature voor een directeur van een internationale basisschool in Gent in te vullen. Dat gaat om een privé-initiatief. Hoe langer wij talmen terwijl de landen rondom ons en het zuiden van het land vooruitgaan, hoe meer mensen die het kunnen betalen naar privé-initiatieven zullen gaan. De Nederlandstaligen uit Brussel en Vlaams-Brabant zullen naar de immersiescholen in het rijke Waals-Brabant trekken. Tot 75 percent van de lessen wordt daar in het Nederlands gegeven. En wat doen wij ondertussen? We zeggen dat het kan, zolang de kwaliteit gewaarborgd blijft. Natuurlijk moet de kwaliteit gewaarborgd blijven, dat moet altijd in het onderwijs. Ik lees wantrouwen in het feit dat dat hier zo expliciet wordt aangehaald en tot in de puntjes wordt verduidelijkt.

CLIL is minder een vreemdetalenonderricht dan een pedagogische methode, net zoals Freinet een pedagogische methode is. We gaan in Vlaanderen toch niet zeggen dat, totdat het laatste kind kan optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen zonder fouten, de volgende leerlingen geen goniometrie, statistiek of differentiaalrekenen mogen leren? De ene kan of wil dat en de andere wat minder. Voor talen doen we dat blijkbaar wel. We willen de lat gelijk leggen. Wie verder wil of kan gaan, willen we de kans niet geven, althans niet met overheidsmiddelen. Dan zult u eindigen met een elitair en sociaal ongelijk onderwijs. Zij die het zich kunnen veroorloven, zullen naar het zuiden van het land, het buitenland of privé-initiatieven trekken.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik kan mij aansluiten bij heel wat bemerkingen van mevrouw Moerman. Als het zowel uit haar als uit mijn hoek komt, zit er vast een stuk waarheid in. We vinden elkaar namelijk niet altijd zo goed en gemakkelijk.

Een aantal maanden geleden hebt u mij gezegd dat u een talennota zou maken en dat ik er tevreden over zou zijn. Mijn verwachtingen waren dan ook hooggespannen. Toen ik de talennota te zien kreeg, bleek heel duidelijk dat u een evenwichtsoefening hebt moeten maken met een bepaalde coalitiepartner waar u volgens mij wat te veel schrik van hebt. Daardoor hebben we een compromis dat heel wat kansen mist en dat is bijzonder jammer. De premisse van de talennota had moeten zijn dat de aandacht voor het Standaardnederlands en voor meertaligheid en moedertaalonderwijs hand in hand kunnen gaan. Het ene sluit het andere niet uit. Integendeel, de twee kunnen elkaar op een hegeliaanse manier op een hoger niveau brengen. Dat steunt bovendien op wetenschappelijk onderzoek. De heer Van Dijck heeft geprobeerd de conclusies van professor Van de Craen als fait divers af te doen. Heel wat wetenschappers, ook op internationaal niveau, zijn echter dezelfde mening toegedaan. Zij tonen aan dat het niet nadelig hoeft te zijn om in te zetten op moedertaalonderwijs en dat het niet nadelig hoeft te zijn voor het Standaardnederlands om in te zetten op meertaligheid, integendeel.

Een aantal maatregelen over het immersieonderwijs en het aanleren van vreemde talen op jongere leeftijd zijn met de handrem op genomen. Dat is absoluut niet nodig. Professor Van de Craen stelt dat de leeftijd om met talen te beginnen die van het basisonderwijs is, net zoals bij tennis of bij het aanleren van een instrument. Het steunt niet op wetenschappelijke gegevens om daar maar in het secundair onderwijs mee te beginnen. De voordelen van het immersie- en CLIL-onderwijs werden zeer goed toegelicht: impliciet leren, herhaling enzovoort. Het hoeft zeker niet nadelig te zijn voor de sociaal zwakkeren. De heer Van de Craen heeft daar heel wat argumenten voor aangehaald en stelde ook dat het geen

grote implicaties hoeft te hebben op organisatorisch en financieel vlak. Zoals mevrouw Moerman zegt, hebben we in ons land een gigantisch potentieel en opportuniteit. Het zou zeer eigenaardig zijn indien we die niet zouden benutten. We zijn erg bezig met het beleid rond gelijke onderwijskansen. Als er iets effectief is, dan is het wel voluit inzetten op het talenbeleid en niet met de handrem op, zoals de minister nu doet. Hij zet de handrem niet alleen op voor het immersie- en CLIL-onderwijs, maar ook voor het onderwijs van de moedertaal en de behandeling van de niet-EU-talen, zoals Turks en Arabisch. Ik vind de nota op dat vlak bijzonder eigenaardig, met een onredelijke discriminatie van het Turks en het Arabisch. Het is niet logisch dat men in het keuzepakket van het secundair onderwijs de talen van de BRIC-landen en de EU-landen zou opnemen, maar niet het Turks en het Arabisch. Het Turks, het Arabisch – net die talen die door onze kansengroepen het meest thuis worden gesproken – en nog een aantal andere talen worden vanaf het leerplichtonderwijs naar thuis of naar buiten het curriculum verbannen. Wat is de logica en de wetenschappelijke onderbouwing daarvan?

Ik ben het met de minister eens dat er veel te leren viel uit de oetc-projecten. Er zijn echter ook positieve conclusies te trekken, ook uit de lopende projecten in Gent, vooral naar welbevinden toe, wat toch een gigantisch effect heeft op het leren in het algemeen. Ook daar ben ik het eens met mevrouw Moerman dat uw conclusie onbegrijpelijk is.

Bij de invoering van de taaltest bij de overgang van het kleuteronderwijs naar het lager onderwijs hebben we daar heel wat vragen over gesteld. Ik herinner me dat u toen zei dat er twijfels waren over de mogelijkheid om een adequate taaltest te ontwikkelen. Op basis van zo'n taaltest kinderen dwingen te blijven zitten, is nog twijfelachtiger. Bovendien wordt er getwijfeld aan de effectiviteit van het zittenblijven op zich. Heeft het wel zin om kinderen nog meer van hetzelfde te geven? Dat lijkt niet het geval te zijn. Er waren dus grote vragen bij de invoering van die taaltest en u hebt toen gezegd dat er zeker zou worden geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Maar in deze talennota voert u die taaltest nog eens in bij de overgang van het zesde leerjaar naar het secundair onderwijs. Dat is een vreemde en onbegrijpelijke keuze.

Ik vond het verhaal van de mensen uit Kortrijk zeer optimistisch. Ik voelde een zeer grote bereidheid om met taaldiversiteit aan de slag te gaan. Op een aantal jaren tijd werden zij geconfronteerd met zeer taaldiverse klassen in een regio waar daar niet zoveel aandacht voor is. In Gent of Brussel verwacht men dat immers en is daar veel aandacht en begrip voor. In Kortrijk hebben ze daarentegen moeten roeien met de riemen die ze hebben. Daar worden heel veel initiatieven genomen, ook vanuit het stadsbestuur. Zo wordt er iemand specifiek ingezet voor talen op school. Er worden allerlei pedagogische methoden ontwikkeld, er worden speciale boekjes gemaakt, er wordt met de ouders geconverseerd in verschillende andere talen, met pictogrammen enzovoort. Kortom, er is daar een grote bereidheid om naar oplossingen te zoeken.

Verder voelen zij uiteraard ook dat die grote taaldiversiteit de schoolwerking verzwaart. Dat is voelbaar op pedagogisch vlak: ze moeten creatief op zoek gaan naar nieuwe methoden, veel meer herhalen en geduld uitoefenen. Die verzwaring is ook voelbaar op praktisch vlak, naar afspraken toe, en op administratief vlak, maar ook op sociaal vlak: sommige kinderen zijn gefrustreerd omdat ze zich niet in de gangbare taal kunnen uitdrukken, waardoor ze zich op andere manieren proberen te manifesteren. Men vroeg dan ook om met die verzwaring van de taken van die leerkrachten rekening te houden in de omkadering.

U zegt dat de middelen op dit moment nog niet echt ter sprake komen. In uw talennota haalt u aan dat u van plan bent om extra middelen uit te trekken om die kleine klassen te realiseren. Ik weet dat het nieuwe decreet over de omkadering eraan komt. U zult zeer veel moeten doen met de middelen die u vrijmaakt. Zo wilt u de kleuterklassen gelijkschakelen aan het lager onderwijs. Op het veld begint de vrees te leven dat dit ten koste van het lager

onderwijs of de wijkscholen zal gaan. U zult niet alles kunnen doen wat u van plan bent. U moet daar goed over nadenken en erop toezien dat vooral die zeer taaldiverse klassen en scholen zeker de extra middelen krijgen die nodig zijn om in kleine klassen te kunnen lesgeven. Dat is de sleutel, wat ook heel duidelijk werd aangegeven door die groep uit Kortrijk.

Mevrouw Fatma Pehlivan: De vorige sprekers hebben terecht en over de partijgrenzen heen benadrukt dat taalbeleid een diversiteitsbeleid is. Ik vind het positief dat de talennota er is.

In zijn talennota zegt de minister dat het oetc achterhaald is. Het is inderdaad achterhaald, althans de manier waarop men dat vroeger gaf en in sommige steden nog doet. Ik vind ook dat we niet terug moeten naar oetc zoals het was. Toch moeten we aandacht hebben voor de meertaligheid en de aanwezigheid van de moedertaal. De studenten die hier zijn komen spreken, hadden het ook over de moedertaal. We hebben hun de vraag gesteld wat voor hen, als 18-jarigen, de betekenis van hun moedertaal is. Voor hen is dat de thuistaal. U geeft daar eigenlijk veel te weinig aandacht aan.

We kunnen niet voorbijgaan aan de realiteit dat onze samenleving steeds meer divers wordt en dat er steeds meer verschillende talen worden gesproken. U laat twee grote groepen, de Turkse en Arabische gemeenschap, volledig weg uit de nota. Ik wil hier een pleidooi houden voor die groepen. Ik weet wat de waarde is van meertaligheid en hoe belangrijk het is dat de taal die men thuis leert, een plaats krijgt in de samenleving. Dan kan men ook veel meer met die taal doen. Anders wordt er frustratie gecreëerd bij een groep jongeren, omdat hun taal door de samenleving niet naar waarde wordt geschat.

In het kader van moedertaal, loopt er in Gent een aantal projecten waar zij volledig hun eigen middelen inzetten, ook financieel, in een celwerking met de universiteit. Volgend jaar wordt dat geëvalueerd. Dat wordt ook wetenschappelijk begeleid. Uit de signalen die we krijgen, lijkt het alvast de goede richting uit te gaan. We zullen dat dus niet zomaar naast ons kunnen neerleggen. De plaats van de moedertaal wordt in de talennota even tussendoor behandeld. Volgend jaar, wanneer de resultaten van de evaluatie van de projecten gekend zijn, kunnen we misschien eens afzonderlijk en zeer specifiek bespreken wat de projecten precies inhouden en wat de meerwaarde ervan is, zowel op pedagogisch als op maatschappelijk vlak.

Mijn tweede punt betreft de verschillende Europese keuzetalen die de kinderen in het secundair onderwijs zouden kunnen volgen. Zoals mevrouw Moerman al aangaf, verkondigde de minister-president in de commissie Buitenlands Beleid dat Turkije het BRIC-land uit onze achtertuin is. In zijn beleidsnota staat nu trouwens dat hij daar in de loop van volgend jaar samen met F.I.T. een missie over economisch investeren heeft gepland. Misschien moet de minister er dan toch eens over nadenken of via het onderwijs niet moet worden geïnvesteerd in dat potentieel zodat er, ook economisch, een meerwaarde voor de samenleving kan worden gecreëerd. In Duitsland leeft er een grote Turkse gemeenschap. Daar zijn veel nationale en internationale bedrijven op zoek naar meertalige jongeren die hier in Europa gestudeerd hebben en die het Turks op hoog niveau beheersen. Waarom hebt u, rekening houdend met de argumenten die hier werden aangehaald en die u wellicht zelf al kende, het Turks niet mee in de lijst opgenomen?

Ik pleit ook voor het opnemen van het Arabisch als keuzevak in het secundair onderwijs. We moeten investeren in de groep mensen die deze taal voor een stuk al van thuis uit meekrijgen. Zij vormen ook een meerwaarde voor onze samenleving. Hetzelfde geldt voor het Turks en het Arabisch. De ene taal doet niet onder voor de andere. In de hogeschool van Gent is er voor vertalers en tolken een richting Turks-Arabisch. Ook gewone Vlaamse studenten of studenten van eender welke origine volgen die richting. Zou het geen meer-

waarde zijn voor jongeren, in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs, om een bredere keuze van talen te hebben? Engels en Frans hebben ze al in het lager en het middelbaar onderwijs gekregen. Daarop kunnen ze verder bouwen, maar op de andere talen minder. Het zou dus een meerwaarde zijn om ook die talen op te nemen, al is het maar experimenteel.

Ik sluit me aan bij de argumenten van mijn collega's. We moeten de talennota bekijken over de partijgrenzen heen. Wat is de meerwaarde van meertaligheid? Welk potentieel hebben we in onze samenleving? Waarin moeten we investeren?

De heer Paul Delva: De talennota is een goed document. De nota richt zich enerzijds op het Standaardnederlands en anderzijds op meertaligheid. Dat is perfect. Maar meertaligheid wordt, zeker in de inleiding van de nota, zeer instrumenteel benaderd: "Meertaligheid als economische noodzaak en als sociale meerwaarde.". In mijn ogen is het kennen van meerdere vreemde talen ook een belangrijke waarde op zich en een cultureel gegeven, dat een belangrijke rol kan spelen in de persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Daarom vind ik het wel goed dat er veel aandacht aan wordt besteed in de talennota.

Collega's hebben al verwezen naar de mogelijkheid om op jongere leeftijd in contact te komen met vreemde talen. Dat steun ik volledig. Ik zie opnieuw een bevestiging van de belangrijke laboratoriumfunctie van Brussel in het Vlaamse landschap. Door de experimenten in Brussel wordt er in de talennota voor geopteerd om kinderen op jonge leeftijd al in contact te laten komen met bijvoorbeeld het Frans. Ik steun de vraag van mevrouw Moerman wel om het aanleren van het Frans te beginnen in de eerste graad. Ik begrijp niet goed waarom er een halve stap wordt gezet. Er is geen enkel probleem mee dat kinderen vanaf zes jaar met de tweede landstaal in contact zouden komen.

Ik sta niet negatief tegenover CLIL, maar heb wel enkele fundamentele bedenkingen. In Wallonië bestaat het al lang, maar de inspectie heeft een kritisch verslag opgemaakt. Veertig percent van de CLIL-scholen bereikt de leerdoelen niet en daar trekken ze hun lessen uit. Het is dus zeker geen onverdeeld succes.

Ik stel me voor CLIL vragen bij de kostprijs. Dat heb ik ook aangehaald in het debat met professor Van de Craen. In CLIL-scholen zou een parallel traject worden aangeboden, waarbij ouders de keuze hebben tussen het volgen van het CLIL-traject of een volledig Nederlandstalig leerplan. Dat kan in sommige scholen leiden tot een ontdubbeling van een aantal lesuren. Dat brengt een kostprijs met zich mee. Ik weet niet of dat de bedoeling is.

CLIL staat of valt met het vinden van voldoende 'native speakers' als leerkracht. Dat is echt een probleem vandaag in Vlaanderen.

Volgens professor Van de Craen betekent deze aanpak van CLIL een meerwaarde voor alle leerlingen in alle regio's. Daar zet ik toch vraagtekens bij. Ik weet niet of het een meerwaarde betekent voor onze Nederlandstalige scholen in Brussel die vol zitten met anderstalige leerlingen. Dat is op zich al een beetje CLIL. Voor sommige kinderen is het Nederlands de derde taal. De eerste taal is dan Italiaans, Berbers, Duits of Turks. Ik ben er niet van overtuigd dat het voor die leerlingen een meerwaarde kan betekenen, maar dat staat ook niet als dusdanig in de talennota.

Voor de CLIL-piste wordt bewandeld, zou moeten worden bekeken hoe vreemde talen vandaag worden onderwezen in de scholen. Ik vraag een grondig wetenschappelijk onderzoek naar de methodieken, de pedagogische methodes en didactieken die worden gebruikt om Frans, Engels en andere talen aan te leren. Dat wordt wel zijdelings aangekaart in de

talennota. Er wordt gezegd dat er in 2012 een evaluatie komt van de pedagogische begeleidingsdiensten, die bezig zijn met die methodes. Maar we zouden daarop sterker de nadruk moeten leggen. Zijn we vandaag in Vlaanderen nog mee met de modernste methodes om vreemde talen aan te leren?

In de talennota staat: "Vreemdetalenonderwijs staat of valt met de kwaliteit van de taalbeheersing door de leraar.". Dat klopt niet, taalbeheersing door de leerkracht is een noodzakelijke voorwaarde voor goed talenonderwijs, maar vreemdetalenonderwijs staat of valt evenzeer met de gebruikte didactische methodes. Zijn die nog aangepast aan deze tijd?

Ik steun de minister volledig in zijn opmerkingen over stedelijke experimenten. Hij richt zich op enkele concentratiescholen en gaat bijkomende middelen injecteren en vernieuwende methodes uitproberen. Terecht, we zijn dat verschuldigd aan de kinderen in die scholen en de leerkrachten die er lesgeven. Het zijn dikwijls helemaal geen evidente onderwijsomgevingen. Ouders vertrouwen hun kinderen aan die scholen toe. Het is echt nodig en nuttig om ons specifiek op enkele van die scholen in Brussel, Antwerpen en Gent te richten.

Als laatste punt verwijs ik naar de uitwisseling van leerkrachten en de samenwerking met de Franse Gemeenschap. Enkele jaren geleden waren er heel wat partnerships, maar die zijn nu bijna tot nul herleid. Ik hoop dat we daarin nieuw leven kunnen blazen. Het is een interessante manier om het talenonderricht op een hoger niveau te tillen in Vlaanderen en Brussel.

Mevrouw Vera Celis: Ik heb een drietal grote bedenkingen bij de talennota. Wij zijn gelukkig dat die nota er eindelijk gekomen is, want we hebben nood aan dit instrument. We zijn zeer tevreden dat de klemtoon nog altijd op het Nederlands wordt gelegd. Als leerkracht biologie gaf ik in het eerste jaar secundair onderwijs aso en tso in de eerste lessen plantkunde de definitie van een stengel en haalde daar twee elementen uit die specifiek zijn voor het Nederlands: knopen en knoppen. Dat verschil duidelijk maken aan een autochtone leerling is zeer intens. Het is onmogelijk voor iemand die de taalnuance niet kent.

Een zeer goede kennis van het Nederlands is dus essentieel. Wij zijn zeer tevreden met de nadruk op een rijke kennis van het Nederlands als standaard-, onderwijs- en instructietaal. Hoeveel nationaliteiten er ook zitten in een klas, samen Nederlands spreken kan veel van die verschillen doen vergeten. Een degelijke kennis van het Nederlands verhoogt de zelfredzaamheid en maakt mensen minder afhankelijk van derden. Die kennis is essentieel voor al wie wil wonen, werken of leren in Vlaanderen.

Dat leren in Vlaanderen is bij uitstek belangrijk voor anderstalige nieuwkomers. We vinden het dan ook zeer goed dat er in de talennota wordt verwezen naar een volwaardig taalbadjaar voor anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs. Dat was een wens van de N-VA. Kinderen die het Nederlands niet beheersen, volgen een taalbad van vier of acht weken, met eventueel een vervolg en daarna een opvolgtraject.

Ook wij hebben zeer goed de opmerkingen gehoord van de mensen van de Platformgroep TNN uit Kortrijk. Wie zal het opvolgtraject in de school coördineren en met welk budget? Als daaraan niet wordt tegemoetgekomen, is er een probleem.

Er wordt ook verder ingezet op Nederlandse taallessen voor ouders op de school van hun kind. Dat vinden we een zeer goed punt.

Er zijn opmerkingen gegeven over de taaltest bij de overgang van het kleuter- naar het lager onderwijs en uitgebreid naar de stap van het basis- naar het secundair onderwijs. Om de kansen van alle studenten te garanderen, is die test een zeer goed instrument waarmee

de kennis van het Nederlands kan worden nagekeken. Wij zijn tevreden dat het is opgenomen in de nota.

Een Vlaming leeft niet op een eiland, maar heeft een plaats in Europa en de wereld. Er wordt in de nota heel wat ruimte voor meertaligheid gelaten. Er wordt nu verwezen naar vierentwintig talen en naar de BRIC-landen. Ik ben zeker bereid om na te denken of we dat moeten beperken. Is Turks een optie? En Arabisch? Ik heb zelf zeven jaar Standaardarabisch gevolgd. De grootste groep studenten had het Arabisch als thuistaal. Zij konden Nederlands spreken, maar moeilijk schrijven, laat staan lezen. Zij bleven het eerst weg, omdat ze de grammatica niet konden volgen. Kennis van het Nederlands was opnieuw cruciaal.

Wij zijn gelukkig dat Frans en Engels als tweede taal gelijkgeschakeld worden. De mogelijkheid om Frans te geven in de tweede graad van het basisonderwijs is belangrijk. Jonge kinderen komen veel in aanraking met het Engels. Zij zingen liedjes mee, chatten in het Engels, gebruiken het bij spellen op het internet. Ik deel de bezorgdheid van een aantal romanisten: als het Frans niet wordt aangeboden op school op vrij jonge leeftijd, wordt het heel moeilijk om nog een degelijke kennis op te bouwen.

Wij zijn tevreden dat het bij CLIL, zoals mevrouw Brusseel stelde, om een 'smurfenstapje' gaat en dat het niet algemeen wordt uitgebreid. Dat project is zeker zinvol voor een bepaalde groep leerlingen, die sterk zijn in het Nederlands, taalvaardig zijn en graag talen doen. Niet alle leerlingen zijn echter op dezelfde manier aangelegd. Het meertalige onderwijs mag geen drempel zijn voor leerlingen die minder aanleg voor talen hebben. Bovendien moet via peilingen de kwaliteit van dat onderwijs nauwgezet worden opgevolgd. In Brussel moet het Nederlandstalige karakter van de scholen maximaal behouden worden.

Als laatste grote punt verwijs ik naar de lerarenondersteuning. Er wordt veel verwacht: kennis van het Nederlands en van de meertalige Vlaming. We hebben een schitterend korps leerkrachten, maar het zijn geen supermensen. Er wordt ontzettend veel van hen gevraagd, niet alleen in verband met het pedagogisch project, maar ook vakkennis, klasmanagement en zorgverbreding.

Als we de ambitieuze doelstellingen van de talennota wensen te realiseren, is het belangrijk dat er maximale steun en begeleiding komt voor de leerkrachten. Ik verwijs naar de opmerkingen van mevrouw Moerman. We weten dat B2 het niveau is van de kennis van het Frans van de aso-student, maar het is zeker niet enkel de aso-student die instroomt in de lerarenopleiding. We moeten die kennis bewaken. Hoe kunnen we garanderen dat de leerkrachten begeleiding en ondersteuning krijgen om de talennota in praktijk te brengen?

Mevrouw Helga Stevens: Ik ben heel blij met de toevoeging van een passage over de Vlaamse Gebarentaal. Het is wel een gemiste kans dat die passage op zich staat, als een eiland, en niet wordt meegenomen in de rest van de nota. Dove mensen zijn meertalig, niet in de traditionele zin Nederlands-Engels, Nederlands-Frans of Nederlands-Turks, maar wel Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Dat zijn twee zelfstandige talen. De Vlaamse Gebarentaal kan worden gebruikt los van het Nederlands, zonder kennis van het geschreven Nederlands.

Mensen die gebarentalig zijn, zijn ook niet per definitie doof. Ook horende mensen kunnen gebarentalig zijn, zoals horende kinderen van dove ouders of broers en zussen van dove kinderen. Die groep staat in de kou.

Ik vind de realiteit niet terug in de passage in de talennota. Dovenscholen blijven enkel uitgaan van een orale methode. Daarmee bedoel ik dat de school alles op alles zet om de dove kinderen te leren spreken en te leren liplezen. Dat is belangrijk, omdat dove kinderen

opgroeien in een grotendeels horende wereld. Maar het probleem is dat er in een orale methode geen basis is voor de Vlaamse Gebarentaal als communicatie- en instructietaal.

Dovenscholen proberen de kinderen voor te bereiden om te integreren in het reguliere onderwijs. Dat gebeurt met alle goede bedoelingen, in de geest van het VN-verdrag. Maar dat verdrag zegt ook uitdrukkelijk dat er in onderwijs aan dove kinderen plaats moet zijn voor gebarentaal. In de praktijk gebeurt dat niet, de gebarentaal wordt er enkel gebruikt als back-up, als de orale methode faalt. Zo begint een kind qua kennis van de gebarentaal al met een achterstand. Het gesproken Nederlands is al moeilijk voor een kind. Het is een dubbele situatie.

Hoe kunnen we bewerkstellingen dat dovenscholen echt de omslag maken? Die discussie gaat al jarenlang mee. In België is er een grondwettelijke vrijheid van onderwijs. De overheid kan zich niet bemoeien met het pedagogisch project, maar moet de scholen wel mee financieren. Dus is een evenwicht nodig tussen de visie van de overheid en de concrete uitwerking door die dovenscholen. Dat is een moeilijke uitdaging.

Dovenscholen zijn niet meer wat ze geweest zijn. Een zeer grote meerderheid van de dove kinderen integreert in het reguliere onderwijs, met als gevolg dat ze niet meer in aanraking komen met de Vlaamse Gebarentaal. Op dovenscholen kwamen kinderen wel altijd in aanraking met gebarentaal. Hoe wordt de brug gemaakt naar kinderen die in het reguliere onderwijs instromen?

Het is een belangrijke taak voor de minister om het belang van gebarentaal over te brengen aan pedagogen in het dovenonderwijs en aan ouders van dove kinderen. Veel ouders van dove kinderen wensen nog altijd dat hun kind zo goed mogelijk leert spreken. Dat is terecht, maar niet altijd haalbaar.

Goed kunnen spreken is bovendien geen garantie op succes. Het is niet voldoende, er is ook kennis nodig van het gesproken en geschreven Nederlands. Veel dove kinderen hebben grote moeilijkheden met lezen. Dat geldt misschien minder voor de nieuwe generatie, maar de twintig- en dertigplussers zijn vaak functioneel analfabeet. Dat is een drama. We leven immers in een kennismaatschappij: iedereen moet goed kunnen lezen en schrijven.

Ik wil wijzen op het belang van de Vlaamse Gebarentaal. Gebarentaal kan dove mensen helpen om een gesproken taal beter te beheersen en te schrijven.

Er werd ook geen rekening gehouden met het feit dat tegenwoordig ongeveer 90 percent van alle dove kinderen een cochleair implantaat krijgt. Ik wil mij niet uitspreken over die implantaten op zich, die keuze moet iedereen voor zichzelf maken. Het gevolg ervan is wel dat de ouders zowel van medici als van pedagogen het advies krijgen om gebarentaal te laten vallen en alles te zetten op gehoortraining. Hoe kunnen we met die werkelijkheid omgaan?

Veel ouders denken dat gebarentaal te artificieel en niet bruikbaar is. Gebarentaal is echter wel een volwaardige taal. Je kunt perfect evolueren naar een model waarin Vlaamse Gebarentaal op gelijke voet staat met gesproken en geschreven Nederlands. Dat is ook een echte nieuwe uitdaging die op ons afkomt. Het is belangrijk om daar overleg over te plegen met de dovenscholen. Bij de kinderen die integreren en een implantaat krijgen, krijgt gebarentaal geen plaats meer. Dove volwassenen of gebarentaligen zouden moeten worden betrokken in het onderwijs en in de opvoeding van dove kinderen. Zij zijn daar nu compleet afwezig. Ik kan het aantal dove mensen die op de vijf Vlaamse dovenscholen werken, op één of als ik echt optimistisch ben misschien op twee handen tellen. Persoonlijk geloof ik dat meertaligheid en taaldifferentiatie een grote troef is voor iedereen. Waarom geldt hetzelfde dan niet voor dove kinderen?

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, is uw nota gebaseerd op een evaluatie van de nota-Vandenbroucke van de vorige legislatuur, de talennota die ook ambitieus was? Ik veronderstel dat daarvan een stand van zaken is opgemaakt vooraleer u aan uw nota begonnen bent? Ik vind jammer genoeg niet meteen de structuur van de vorige nota terug.

We hebben inderdaad een interessante toelichting gekregen, onder andere van de mensen van het platform TNN in Kortrijk. Ik ben blij dat ook de collega's onder de indruk waren. De klassieke interpretatie van de problematiek van anderstaligen in de klas blijft duidelijk niet meer beperkt tot een aantal grootsteden in Vlaanderen, maar is een probleem in alle steden en grotere gemeenten. We moeten ons beleid daar dan ook op afstemmen. Het platform stelt voor om dat structureel in de omkadering te verzilveren door TNN zwaarder te laten wegen. Minister, wat is uw antwoord in de huidige plannen van de omkadering? Denkt u dat dit voldoende tegemoetkomt aan hun vraag?

Ik stel vast dat er dringend meer expertise moet worden gedeeld. In Brussel zit er bijvoorbeeld ongelooflijk veel expertise. Er gebeuren ook heel wat projecten vanuit lokaal flankerend onderwijsbeleid, bredeschoolprojecten. De voorbije jaren werden heel wat besparingen doorgevoerd, bijvoorbeeld op Steunpunt GOK. Is er op Vlaams niveau een actor die ervoor zorgt dat die expertise gedeeld wordt? Ik ben het ermee eens dat er daar een taak ligt voor de koepels en de pedagogische begeleidingsdiensten. Gezien de problematiek zou het toch wel relevant zijn dat er een duidelijke communicatie is over die expertise.

Ik ben voorstander van het taalbad. Ik herinner mij een hoorzitting naar aanleiding van de nota van Vlaams Belang. Een aantal onderzoekers gaf toen aan dat een taalbad relevant is vanaf de leeftijd van acht jaar. Hebt u daar een leeftijdsgrens vastgelegd?

Het idee om verplicht en buiten de lesuren extra lessen Nederlands te laten volgen indien het niveau van het Nederlands niet hoog genoeg is, lijkt niet zinvol. Buiten de lesuren is er net ruimte om via andere activiteiten het Nederlands te leren. U geeft wel een aantal voorbeelden van activiteiten in het kader van de brede school. In het algemeen, los van het kader van de brede school, is participatie aan jeugdwerk en sportverenigingen fundamenteel, zeker voor de leerlingen uit het secundair onderwijs.

Ik begrijp ook niet goed waarom die stedelijke experimenten beperkt worden tot drie steden. Het lijkt mij relevanter om naar de inhoud van het experiment en de meerwaarde ervan te kijken. Het lijkt mij beter verschillende soorten experimenten uit te voeren dan drie of negen dezelfde. In het algemeen lijkt het toch fundamenteel dat we in heel ons beleid meer moeten leren van de ervaring, van de experimenten. Bij het opstellen van experimenten is het belangrijk om vooraf in te bouwen hoe die ervaring zal worden gedeeld en uitgebreid over Vlaanderen.

Ik hoor de klacht dat we snel nieuwe eindtermen willen opleggen bij het aanleren van vreemde talen en die te weinig baseren op de evaluatie van de vorige eindtermen. Ik dacht dat we dit jaar nog maar pas gestart zijn met nieuwe eindtermen in de eerste graad van het secundair onderwijs voor taalbeschouwing Nederlands en de moderne vreemde talen. In de nota lijkt de minister te zeggen dat er weer nieuwe eindtermen zullen worden vastgelegd. Wat bedoelt u precies?

Op het veld klaagt men al langer over de afstemming van de eindtermen tussen basisonderwijs en secundair onderwijs. Zo worden voor de grammatica van het Frans andere eindtermen gebruikt in het zesde leerjaar dan in de eerste graad van het secundair onderwijs. Hebt u daar inmiddels al een antwoord op gegeven?

Momenteel is het zo dat de leerlingen voor veertig percent op basis van kennis en voor zestig percent op basis van vaardigheden worden geëvalueerd. Taalleerkrachten zouden

dat liever anders zien, door in de eerste jaren de nadruk te leggen op kennis en in de latere jaren op vaardigheden. Voor een groot deel vullen de koepels dat natuurlijk in. Ik wil er wel op wijzen dat er een groot verschil is tussen wat moet, wat door de koepels wordt bepaald, en wat de leerkrachten op het veld denken dat er moet. Dat is helemaal niet zo strikt en ik pleit ervoor dat wat ruimer te laten. De leerkrachten moeten weten dat ze in de praktijk de taal in het algemeen moeten evalueren en niet zo strikt aan die veertig-zestig-verhouding moeten vasthouden.

Tegelijkertijd zeiden bijna alle studenten die hier gehoord werden, dat er meer zou moeten kunnen worden gesproken in de klas. Dat is natuurlijk een argument om te pleiten voor kleinere klassen.

Ik ben een fan van CLIL. Ik ben ook blij dat het slechts onder strikte voorwaarden kan worden verbreed. Ik denk dat het een fantastisch project kan zijn wanneer aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan om de kwaliteit te garanderen. Ik hoop dat de beperkte uitbreiding succesvol zal zijn.

Ik ben heel blij met uw belofte om na te kijken of de oprichting van een Europese School type II in Oost- of West-Vlaanderen haalbaar is. U weet dat er daar nood aan is, vooral voor kinderen van buitenlandse expats.

Ik heb verder nog twee bedenkingen in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs. Tijdens de hoorzitting haalde een student aan dat, als je vandaag voor de richting Moderne Talen kiest, het niveau van de moderne taal in het pakket moderne talen, niet zwaarder blijkt dan bijvoorbeeld in het pakket Latijn-Wetenschappen. Eigenlijk klopt dat niet. We zouden ervoor moeten zorgen dat elke richting in het aso beantwoordt aan de verwachting. Als men bewust kiest voor Moderne Talen, moet die richting het zwaarste pakket moderne talen bevatten.

Ten slotte lijkt het me relevant om in de derde graad van het basisonderwijs een aparte leraar Frans aan te duiden.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik ben blij dat mevrouw Celis gelukkig is met uw talennota. Ik ben er ook wel gelukkig mee. Mevrouw Celis benadrukte terecht dat het Nederlands de standaardtaal is. Dat staat helemaal niet ter discussie. De vraag is wel op welke manier je die kennis van de Nederlandse taal het best verwerft. Heel wat onderzoekers stellen dat iedereen op zo jong mogelijke leeftijd met talen moet worden geconfronteerd. We weten dus duidelijk wat ons te doen staat. Deze talennota komt daar voor een heel groot deel aan tegemoet. Ik ben het echter eens met bepaalde opmerkingen van de dames Moerman, Pehlivan en Meuleman. Het is belangrijk dat die vreemde talen snel en kwalitatief goed worden aangeboden. Ik deel ook hun mening over de kwaliteit van de leerkrachten, waarop inderdaad heel wat afkomt. Zij moeten degelijk worden voorbereid, zodat zij les kunnen geven op het niveau dat van hen wordt verwacht.

De minister zegt in zijn nota dat taalarme Nederlandstalige ouders moeten worden ondersteund en dat anderstalige ouders zich moeten engageren ten aanzien van het Nederlands. Ik steun hem daar volledig in. Uit ervaring weet ik dat het vaak voorkomt dat autochtone jongeren en hun ouders het moeilijk hebben om het in de scholen gebruikte Standaardnederlands te begrijpen. Daar moeten we absoluut aandacht voor hebben. Het gaat niet enkel over mensen met een andere thuistaal, maar ook over mensen die het Nederlands als thuistaal hebben. Ook zij zijn gebaat bij een verrijking van het Nederlands. Minister, hoe wilt u die zaken concreet aanpakken?

De taaltaakleraar hoeft blijkbaar geen extra personeelslid te zijn. Het gaat echter toch om een heel groot pakket, wie zal dat dan op zich nemen? Er zijn al zoveel taken te verdelen.

Als de directeur dan een vrijwilliger aanduidt, zal dat misschien niet de beste gevolgen hebben.

De minister stelt ook dat niet-Nederlandstaligen moeten worden verplicht om buiten de gewone lesuren extra lessen Nederlands te volgen. Wie gaat dat opleggen en in welke gevallen? Mensen kunnen worden verplicht om lessen te volgen, maar of ze ook kunnen worden verplicht om te leren, is een andere zaak. Daar is motivering voor nodig. Als dat leren niet goed loopt, zijn er daar dan sancties voor? Hoe gebeurt dat concreet?

Het is positief dat scholen de vrijheid krijgen om andere talen te gebruiken in de communicatie met de ouders. Die vrijheid zal echter in tijd worden beperkt. Hoe ziet de minister dat? Er komen namelijk steeds nieuwkomers bij. Hoe kan dat dan worden beperkt in de tijd?

Ik vind het heel positief dat in de talennota een afzonderlijk luik aan gebarentaal wordt besteed. Het is noodzakelijk daar meer aandacht voor te hebben. Komt er een evaluatie van het huidige systeem met de zes tolkuren? Is er al zicht op of dat systeem eventueel wordt uitgebreid? Eerder stelde de minister dat er daarvoor niet genoeg tolken beschikbaar zijn. Hoe komt het dat die tolken niet beschikbaar zijn en wat kan er eventueel worden gedaan om dat bij te sturen? Wat bedoelt men in dat verband met 'bimodaal onderwijs'?

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Talensensibilisering is reeds mogelijk door het decreet van 2004. In het begin van deze legislatuur heb ik daar een schriftelijke vraag over gesteld en uit het antwoord bleek dat slechts heel weinig scholen aan talensensibilisering doen. Wat houdt de minister tegen om al een krachtige sensibilisering tot stand te brengen? We zijn het er allemaal mee eens dat dit belangrijk is. Het is nu net alsof het iets nieuws is, wat absoluut niet het geval is. De scholen moeten enkel worden aangespoord om er iets mee te doen. Heel wat kleuterleidsters – en misschien zelfs heel wat scholen – weten gewoon niet dat het kan. Het lijkt mij noodzakelijk dat daar extra actie voor wordt gevoerd.

Op bladzijde 21 staat er dat het Frans vanaf de tweede graad mag worden aangeboden. Onze fractie vindt dat dit vanaf de eerste graad zou mogen. Ik heb een voorstel van decreet ingediend om dat aan de orde te stellen. Als iedereen het daarmee eens is, kunnen we heel snel overschakelen naar de tweede graad en in een latere fase misschien naar de eerste graad. Ik denk niet dat er een probleem zal zijn met leraren die niet voorbereid zijn. Zo kunnen bachelors voor het secundair onderwijs worden ingeschakeld. Waarom gebeurt dat overigens niet vaker, want voor de bachelors is er geen loonverschil? Ook daar is misschien een krachtige sensibilisering mogelijk.

Het woord autonomie wordt te vaak gebruikt als paraplu. De autonomie van de scholen betekent niet dat wij enkel wat mogen praten en niets opleggen. Ik vind niet dat de overheid alles moet regelen in de scholen, maar ze moet wel een duidelijk kader vastleggen. De vraag is waar de grenzen van dat kader moeten liggen. Wat de start van het Frans betreft, mag de overheid alvast iets verder gaan dan de keuze te laten. Anders zal er te veel angst en onzekerheid zijn en zullen we niet ver genoeg gaan. Het is misschien wat vreemd dat wij voor wat minder autonomie pleiten. We vinden onderwijs echter zo'n belangrijke emanciperende factor in de maatschappij dat er op bepaalde vlakken af en toe moet worden gezegd dat we vooruit moeten.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik behoor tot een Vlaamsgezinde, liberale fractie. Ik vind dat u in de talennota een goede combinatie hebt gemaakt van die twee hoedanigheden.

Aan de ene kant moet het talenbeleid aanbodgestuurd zijn. Daarom ligt de nadruk op het Standaardnederlands. Ik moet de collega's van Open Vld er toch op wijzen dat de

Vlaamse identiteit vooral een taalidentiteit is. We zijn geen etnische gemeenschap of religie, Vlaanderen is een talengemeenschap die is uitgegroeid tot een politieke gemeenschap. De Nederlandse taal is het sterkste element dat ons als politieke gemeenschap bindt. Daarom is de keuze voor het Standaardnederlands als het communicatiemiddel in onze politieke gemeenschap de juiste. Daarom moet het onderwijs inderdaad aanbodgestuurd zijn. Er zitten toch nog wat gebreken in de nota. Zo ben ik het met mevrouw Celis eens dat het vervolgtraject van die taalbaden eens moet worden bekeken.

Aan de andere kant moeten wij meertaligheid aanbieden. Dat moet echter zo veel mogelijk – en op dat vlak ben ik het oneens met mevrouw Vanderpoorten – vraaggestuurd zijn. Alle Vlamingen betalen belastingen voor het onderwijs. Er mag een correcte retour zijn. De Vlamingen moeten zelf kunnen kiezen hoe zij die meertaligheid willen invullen. Het onderwijs moet daarom een zo breed mogelijke faciliterende keuze aanbieden. Dat vraaggestuurde element zit ook in de nota, bijvoorbeeld in de aanpak van CLIL. De kinderen die zich niet thuis voelen in CLIL, kunnen nog altijd in het Nederlandse traject blijven. Of CLIL al dan niet wetenschappelijk verantwoord is, is een punt van discussie. Ik vind het voorzichtig om dat dan niet op te leggen, maar als mogelijkheid aan te bieden.

Ook in dat vraaggestuurde luik zitten een aantal schoonheidsfouten. Zo heeft mevrouw Moerman terecht aangehaald dat het BRIC-criterium niet terecht is. BRIC is een economisch modewoord. Als er in een van die landen een zware economische crisis uitbreekt en het daardoor achterop raakt, zou het kunnen dat het al geen BRIC-land meer is. Het is absurd om dat criterium te gebruiken om de taalkeuze te beperken. De minister zal op dat vlak zijn huiswerk opnieuw moeten maken. Wat mij betreft, zou het criterium eerder institutioneel mogen zijn, in plaats van aan de hand van een lijst met landen en talen. Het lokaal draagvlak lijkt een goed criterium, dat dan institutioneel wat meer moet worden gepreciseerd.

Ik sluit mij verder aan bij de opmerking van de heer Van Dijck over het Frans en het Engels in het lager onderwijs. Beide talen zouden op gelijke hoogte mogen staan, met een zekere keuzemogelijkheid voor de scholen. Ik kan me voorstellen dat men in Antwerpen een voorkeur voor het Engels heeft en in Brussel voor het Frans.

Minister, u zegt dat onderwijzers ook competente taalleraren moeten worden. Vragen we echter niet te veel van de leraren in het basisonderwijs? Zij moeten alle vakken kennen en competent zijn in alles. Om die reden zullen we in het lager onderwijs waarschijnlijk het model van de vakgebonden leraars uit het secundair onderwijs moeten invoeren. Dat zullen we dan moeten doortrekken naar de taal.

Ten slotte vind ik dat er hier en daar met miljoenen wordt gegooid. Is dat wel financieel verantwoord en houdbaar?

2. Antwoorden van minister Pascal Smet

Minister Pascal Smet: Collega's, naar aanleiding van een aantal vragen over het percentage van de zaakvakken die in het secundair onderwijs via CLIL kunnen worden aangeboden, heb ik gemerkt dat aan het Vlaams Parlement niet de definitieve versie van de talennota werd bezorgd. Van een – weliswaar beperkt – aantal punten moet er dus een correctie komen. Het voornaamste punt betreft het percentage van de zaakvakken die in het secundair onderwijs via CLIL kunnen worden aangeboden. De heer Van Dijck heeft vorige week een percentage van 20 percent geciteerd. In de nota die jullie ontvingen, stond echter 25 percent. Het juiste percentage is wel degelijk 20 percent. Dat kan met 5 percent worden opgetrokken na evaluatie. Er zijn nog andere punten die moeten worden gecorrigeerd, onder andere over de officiële talen. Die punten zullen worden geïnventariseerd en er zal een erratum worden overgemaakt aan de commissie. Er verandert echter niets fundamenteels aan de talennota.

Ik wil de commissieleden danken voor hun opmerkingen over de talennota. Het is een gepassioneerd debat en dat is ook terecht. Taal is namelijk fundamenteel in een samenleving. Ik heb goed begrepen dat het dubbele spoor van de nota, de klemtoon op het Standaardnederlands en op het ontwikkelen van vreemde talen, heel belangrijk is en hier brede steun krijgt. Sommigen van jullie willen soms wat verder gaan in de uitwerking. Ik wil tegen de kritische collega's van de Open Vld zeggen dat we met deze nota veel verder zijn gegaan dan we ooit geraakt zijn toen de Open Vld zelf in de regering zat.

Er bestond wat discussie over het Standaardnederlands. Iedereen spreekt best een taal die gemeenschappelijk is. Ik heb er niets op tegen dat mensen dialect spreken. Ik vind het af en toe overdreven cultiveren daarvan niet meteen bevorderlijk voor de taal en voor de verstaanbaarheid, niet alleen voor ons. Ook nieuwkomers die het Nederlands enkel in een bepaald dialect leren, hebben vaak interpretatieproblemen met andere dialecten. Dat is niet zo evident met het oog op de integratie. Men kan daarover lange discussies voeren. Ik vind echter dat onze scholen best het Standaardnederlands als leidraad gebruiken. Dat is het uitgangspunt van deze nota.

De talenrijkdom van kinderen is het belangrijkst bij de start. Hoe rijker de moedertaal, hoe gemakkelijker kinderen het zullen hebben om later andere talen zoals de gemeenschappelijke taal te leren. Het Nederlands is heel belangrijk in onze samenleving. In ons onderwijs zijn er twee momenten waarop kinderen overgaan: op zesjarige en op twaalfjarige leeftijd. Dat zijn belangrijke momenten in het leven van een kind. De vraag is dan of zij het middel – want taal is een communicatiemiddel – bezitten om te studeren. Taal is een middel om te leren, om kennis op te doen. Als men op jonge leeftijd een taalachterstand heeft, is het bijzonder moeilijk om die nadien in te halen. Wanneer bij het leren van de taal niet snel remediërend en doortastend wordt opgetreden hebben die kinderen een probleem. Vele kinderen beseffen dat ook. De kennis van het Nederlands is primordiaal. Daarover is in het verleden iets te vrijblijvend gepraat.

We vinden dit allemaal heel belangrijk. Wanneer we dan a zeggen, moeten we ook b zeggen. Het zijn de leraren, al dan niet samen met de klassenraad, die moeten nagaan wat de kennis is van het kind op zesjarige leeftijd. Zij moeten nagaan of er een probleem is. Als dat het geval is, dan moet dat geobjectiveerd worden via een diagnostische toets. Een van de redenen daarvoor is dat vele allochtone ouders denken dat dit een discriminerende beslissing of een beslissing tot uitsluiting van de school is. Als ze dan een bewijs hebben, zullen ze gemakkelijker doorgaan.

Deze diagnostische test moet plaatsvinden op zes- en twaalfjarige leeftijd. Wanneer men dan vaststelt dat die kinderen niet voldoende Nederlands kennen, dan moet er een beslissing worden genomen. Ofwel is de achterstand niet groot en kan die via de gewone lessen met een gedifferentieerde aanpak worden bijgespijkerd. Wanneer dat niet voldoende is, moet men meer doen. In dat geval is er voorzien in een verplicht extra curriculum voor alle kinderen die het Nederlands niet voldoende beheersen. Zij krijgen dan extra Nederlandse lessen. We moeten daar soepel in zijn en de scholen het vertrouwen geven om dat zelf in te vullen. Dat kan ook gebeuren via een andere methodologie. Het doel moet echter wel zijn dat er een continuïteit komt in het aanleren van het Nederlands. Daarover moeten afspraken met de school worden gemaakt.

Ik was onlangs in een school met veel allochtone kinderen in Hoboken en heb daar gesproken met Turkse en Marokkaanse kinderen. Zij houden zich op woensdagnamiddag bezig met tv kijken en in de zetel hangen. Toen ik hen vroeg of zij op dat moment geen Nederlands zouden willen leren, wilden de meesten er meteen mee starten. Er is dus wel degelijk een vraag om dat te doen. We denken soms te vaak dat we die kinderen straffen met dat curriculum op woensdagnamiddag of na de schooluren. We hebben die mogelijkheid dan ook ingeschreven, in het belang van de kinderen.

Naast inburgering moeten we het mogelijk maken dat de ouders, wanneer hun kinderen naar school gaan, in de school Nederlands kunnen leren. Er zijn al scholen die dat aanbieden maar we moeten dat in de toekomst nog meer doen.

We hebben in dit parlement al gedebatteerd over het taalbad voor nieuwkomers. Er is een verschil tussen nieuwkomers in het basis- en het secundair onderwijs. In het secundair onderwijs kan dat tijdens een langere periode buiten het reguliere onderwijs. In het basisonderwijs is de regel dat die kinderen in de basisschool worden geplaatst. Dat zorgt voor heel wat druk op de leerkrachten, soms ook op de klas. Wanneer een kind totaal geen Nederlands begrijpt, hoe leert het dan Nederlands? Men dacht lange tijd dat een taalbad met andere kinderen de beste oplossing was. Het onderwijsveld heeft er echter op gewezen dat dit niet zo goed is.

Uit verschillende regio's komt de vraag om uren over de scholen en over de netten heen samen te kunnen leggen. Daarom plannen we een hervorming van het OKAN, waarbij nieuwe kinderen in het basisonderwijs eerst de basis leren gedurende vier weken. Als dat niet volstaat, worden het acht weken. Ze zullen dus apart onderwijs volgen, in hun regio, schooloverschrijdend en eventueel netoverschrijdend. Dat kunnen we betalen met de bestaande OKAN-middelen, als we die heroriënteren. De kinderen leren gegroepeerd samen de basis van het Nederlands en gaan nadien naar de klas, bij de andere kinderen. De bedoeling is dat ze gemakkelijker mee kunnen met het Nederlands.

Er is geopperd dat acht weken te weinig is. We hebben dit uitgewerkt met die twee scholen. Het debat daarover loopt in verschillende scholen en groepen, ook binnen de administratie. We zullen in de praktijk merken of het al dan niet voldoende is. Kinderen op die leeftijd leren normaal gezien nog heel snel. Maar als het niet volstaat, zal er worden bijgestuurd.

Het vervolgtraject zit in het extra curriculum. In het secundair onderwijs maken we mogelijk dat men bijkomend anderstalige lessen kan krijgen. Uiteraard willen we ook dat er via het gedifferentieerd leren verder ondersteuning in de klas blijft. Ook de ondersteuning via het taalbad, zoals het nu bestaat, blijft. Dat moet ook een onderdeel worden van het taalbeleidsplan dat de school moet uitwerken.

Ik merk dat bij veel Marokkaanse en Turkse ouders en kinderen een enorm draagvlak is om in hun jonge jaren in het basisonderwijs meer Nederlands te krijgen. Zij zijn vragende partij. We moeten dat dan ook doen. We hebben als samenleving iets te lang a gezegd. Nu is de tijd gekomen om ook b te zeggen, in het belang van de kinderen, die dat ook aanvaarden.

Er zijn vragen gesteld over de thuistaal en oetc. Het debat over oetc hebben we al vaak gevoerd. Er worden geen thuistalen gegeven tijdens het leerplichtonderwijs, in het curriculum. Een onthaalbeleid in thuistalen kan wel worden gevoerd, op voorwaarde dat ouders zich engageren om Nederlands te leren. Als mensen in een school kunnen communiceren in het Turks of het Marokkaans – wat in het belang van het kind is – moet men zich daartegen niet krampachtig verzetten. Gebruik dat dan maar en zie het als een manier om vertrouwen te wekken, in de communicatie tussen de school en de ouders. De doelstelling moet zijn dat ze uiteindelijk allemaal Nederlands kunnen spreken. Als dat kan door het onthaalbeleid in een school te laten voeren in de thuistaal, is er geen probleem.

Ook zeggen we duidelijk dat taalsensibilisering of het vertrouwd maken met andere talen in de toekomst kan, maar al spelenderwijze. Het mag geen les zijn. Als een leerling eens iets zegt in het Turks, kan de juf zeggen wat dat in het Nederlands is. Op die manier geef je geen taalonderricht, maar ga je wel positief om met die taal. Straffen is niet goed. Het is belangrijk, zeker in het kleuteronderwijs, om daarmee op een positieve manier om te gaan. Taalinitiatie in het kleuter- en het begin van het lager onderwijs kan dan weer enkel in het Frans en het Engels.

Thuistalen kunnen wel worden onderwezen buiten het curriculum. Ik vind het heel belangrijk dat de scholen daarmee akkoord zijn gegaan. Als die kinderen al goed Nederlands spreken en Turks of Arabisch willen leren, gaan ze nu vaak naar de moskeeën. Je hebt geen greep op wat er daar gebeurt. Soms kun je ook vragen stellen bij de kwaliteit. In de taallessen worden soms dingen verteld die we niet altijd zo integratiebevorderend vinden. Dan is het beter dat je dat ook in een schoolse context integreert, weliswaar buiten curriculum. Als er vraag naar is, omdat ouders willen dat hun kind de thuistaal een beetje gestructureerd leert, en er is een lokaal draagvlak, dan kan de school in de toekomst op woensdag of op een avond lessen aanbieden. Nu kan dat niet. Een redelijk mens kan daar niet tegen zijn.

Het project in Gent loopt en het wordt daar met eigen middelen gefinancierd. Daar wordt een specifieke methode uitgetest. Wij wachten de evaluatie af. In Brussel is er STIMOB: eerst is er les in het Nederlands, nadien wordt die in een thuistaal herhaald. Dat is een onderwijsmethode, en de keuze ervoor behoort tot de pedagogische vrijheid van de school. De basistaal is het Nederlands.

Mevrouw Brusseel citeerde de passus over thuistaal en oetc in de nota verkeerd. Volgens de meesten is het concept van oetc, dat gericht is op de terugkeer, achterhaald. De samenleving en de migratie zijn ondertussen grondig gewijzigd. Mensen blijven hier en het aantal scholen is drastisch gedaald.

Er zijn opmerkingen gemaakt over het vreemdetalenonderwijs. Ik had het al over de thuistaal die buiten het curriculum wordt aangeboden. Dat is een belangrijke optie. Er zijn ook opmerkingen over CLIL gemaakt. Het gaat over 20 percent. Na twee jaar wordt dat geëvalueerd en kan dat aandeel worden verlaagd of opgetrokken, op basis van wat de scholen vragen. In die 20 percent zitten de vreemde talen niet. In werkelijkheid worden de leerlingen dus nog meer met vreemde talen geconfronteerd.

Het klopt dat wij daaraan voorwaarden verbinden. Kijk maar naar het rapport van de Franse Gemeenschap over hun immersieonderwijs: dat valt niet eenduidig positief uit. Het is de bedoeling een werkbare standaard uit te werken. Nadien moeten de scholen dan nagaan of er een lokaal draagvlak is. Extra middelen zijn daarvoor niet nodig. De bij de proefprojecten opgedane kennis kan worden gedeeld en dat kan binnen de bestaande werkingsbudgetten van de scholen. Voortaan is dat overigens ook mogelijk in Brussel en in de Vlaamse Rand. Proefprojecten konden daar niet, maar nu kan het wel, op voorwaarde dat het Nederlandstalig karakter van de scholen niet in gevaar komt.

Het principe om steeds een volledig Nederlandstalig traject aan te bieden in CLIL-scholen, is uiteraard relevant voor kinderen die er al schoollopen. Men moet realistisch zijn: het is mogelijk dat niet alle kinderen meekunnen. Wij mogen evenwel niet verhinderen dat 'Vlaamse' kinderen die meer kunnen, ook meer doen, hoewel er een aantal kinderen zijn die niet meer kunnen. Dat is een belangrijk principe: we mogen de lat niet op het niveau leggen van diegenen die het minste aankunnen. Dat is ook de reden waarom ik voor CLIL ben: veel kinderen kunnen dat aan, maar anderen kunnen dat niet en zij mogen er niet het slachtoffer van worden. Wij moeten het ongewenste effect verhinderen dat scholen waar uitsluitend CLIL wordt aangeboden, een soort van elitescholen worden. Beide vormen moeten dus kunnen worden aangeboden.

Men vroeg waarom CLIL wel in het secundair onderwijs, maar niet in het basisonderwijs wordt aangeboden. Men kan daarover discussiëren, dat is ook in de Vlaamse Regering gebeurd. Een meerderheid is van oordeel dat dit vanaf het secundair onderwijs moet gebeuren. Wij zullen met CLIL in het secundair onderwijs starten en dan evalueren en kijken wat in de toekomst mogelijk is. Men kan dat betreuren, maar dat is een beslissing van de Vlaamse Regering. En het is, zoals al gezegd, veel meer dan in de vorige legislatuur.

Toen kon er helemaal niets, op negen proefprojecten na, en dan nog niet in Brussel maar in de Rand.

In het verleden waren de vreemde talen beperkt tot Frans, Engels, Duits, Spaans, Italiaans en Russisch. Merkwaardig genoeg bood één school in Antwerpen ook het Russisch aan. Nu breiden we dat fors uit naar alle officiële talen van de EU. Dat lijkt mij logisch. We hebben er ook de BRIC-landen bijgenomen, dat zijn de toekomstlanden. Voor Brazilië is dat het Portugees. Russisch kon al. Deze regering heeft beslist om ook Chinees aan te bieden, als er een lokaal draagvlak voor bestaat. Voor India hebben we gekozen voor het Hindi. Engels is er de omgangstaal, maar er zijn meer dan twintig officiële talen. Hindi wordt het meest gebruikt. Ik vermoed dat er niet veel scholen Hindi zullen inrichten. Chinees en Portugees zijn eerder mogelijk.

Turkije zal in de toekomst bij de BRIC-landen horen. Hier is terecht gediscussieerd over het aanbod van het Turks. Ik ben daar niet tegen, maar als we het Turks toestaan, wat doen we dan met het Arabisch? Dat is geen BRIC-taal en we hebben beslist om het Turks voorlopig niet aan te bieden. Als het parlement vindt dat we dat wel moeten doen, zal ik dat aan de regering voorleggen. Ik heb begrepen van de Turkse en van de Arabische gemeenschappen dat ze al heel blij zijn dat die talen extra curriculum kunnen worden aangeboden. Ze zijn niet meteen echt vragende partij om hun taal als vierde taal te hebben. Ik begrijp dat pleidooi echter wel.

Frans is en blijft een belangrijke taal in ons land. Het wordt internationaal wel minder belangrijk als lingua franca. Het is een mooie taal en de taal van onze belangrijkste handelspartner, Wallonië, en onze buur Frankrijk. Het Frans blijft dus behouden.

Enkele leden hebben gevraagd waarom we de keuze niet overlaten aan de scholen zelf. Nu mag men beginnen vanaf de derde graad, in de toekomst wordt dat de tweede. Waarom niet vanaf de eerste graad? We hebben daarover gepraat en de conclusie was dat we trapsgewijs gaan evolueren. De eerste twee jaar wordt het best maximaal op het Nederlands ingezet. Als er een draagvlak voor bestaat, kan een school taalinitiatie Frans organiseren. De scholen hebben veel vrijheid om dat in te vullen en kunnen hun creativiteit inzetten. Dat geldt niet voor Brussel, daar kan het vanaf de eerste graad. Ik sta achter deze beslissing, we vervroegen het met twee jaar.

Er is terecht vermeld dat de competenties in de lerarenopleiding B1 zijn en in de eindtermen B2. Ik neem dat mee naar het debat over de leerkrachtenloopbaan.

Ik ben niet tegen de suggestie om vakleraren in te zetten voor Frans. We zijn ambtelijk en politiek bezig met het opruimen van de moeilijkheden om tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap leerkrachten uit te wisselen om Nederlands of Frans te geven. Dat kan een meerwaarde geven. Ik wil bij de onderwijssector verdedigen dat we vakleraren voor het Frans in het basisonderwijs kunnen inzetten.

Zowel voor Frans als Engels is het niveau van de eindtermen hetzelfde. Die eindtermen zijn heel ambitieus geformuleerd en moeten in de toekomst misschien nog ambitieuzer worden. U weet dat we eind dit jaar of begin volgend jaar de resultaten zullen kennen van de eerste talentest van onze leerlingen vergeleken met het buitenland. Dan zal blijken hoe het met de talenkennis van de Vlaming is gesteld.

Toen ik minister van Onderwijs ben geworden, heb ik een aantal verbazingwekkende vaststellingen gedaan. Een daarvan was dat we niet goed weten of onze kinderen nu beter of minder goed vreemde talen spreken dan vroeger. Sommigen zeggen dat ze beter Engels spreken dan vroeger, maar minder goed Frans.

Ten opzichte van de rest van de wereld is die fameuze talenkennis min of meer dezelfde gebleven, alleen is er een groot verschil ontstaan, namelijk dat er in veel andere landen ook inhaalbewegingen zijn gebeurd. De unieke positie die we historisch hadden, is wellicht achterhaald doordat men in andere landen een enorme sprong voorwaarts heeft gemaakt. Maar ik ken de resultaten niet. Die zullen we over een paar maanden kennen en we zullen die hier samen nog zeker bespreken. We zullen dan ook zien wat we met die eindtermen verder moeten doen. We kunnen ze wel ambitieus formuleren.

Ook voor het beroepssecundair onderwijs – een op vier van onze leerlingen – kunnen we het best, in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs, de talen meenemen, want die zullen in de toekomst nog belangrijker worden.

Over het talenbeleidsplan is gezegd: het moet en het moet niet. Het klopt dat we dat niet als een formele 'afklopbare' verplichting hebben opgelegd. De inspectie heeft heel uitdrukkelijk de opdracht na te kijken wat de school doet in verband met het talenbeleid. De facto is het dan een verplichting, zij het misschien geen juridische verplichting stricto sensu, waarbij scholen sancties kunnen krijgen als ze het niet doen. Het is in ieder geval iets dat bij de inspectie telkens zal terugkomen omdat wij dat essentieel vinden.

We vinden het belangrijk dat een school met talenbeleid bezig is. Het is ook belangrijk dat er in de school een taalbeleidscoördinator is. Dat is mogelijk, want er zijn altijd mensen die daarin geïnteresseerd zijn. Die coördinator moet stimuleren, initiatieven samenbrengen en ondersteunen. We willen daarvoor in een specifieke opleiding voorzien. Die taalbeleidscoördinator in een school is een soort aanspreekpunt.

Belangrijk vind ik ook het uitwerken van de pedagogische website – we hebben nog geen juiste naam, maar noem het kenniswebsite – waarbij alle methodes en projecten samengebracht zullen worden en via digitale wijze ter beschikking gesteld van scholen. Dat kunnen bijvoorbeeld modellen voor taalbeleidsplannen zijn, zodat scholen van elkaar kunnen leren. In de toekomst zal dat met zachte dwang tot een goed resultaat leiden.

Er werden vragen gesteld over Brussel. Zo vroeg mevrouw Brusseel of de partnerschool voor de uitwisseling van de leerkrachten nog nodig is. Dat is net een van de dingen waar we proberen vanaf te stappen. We willen naar een systeem gaan waarbij leerkrachten gemakkelijk uitwisselbaar zijn en waarbij de administratieve en financiële beslommeringen voor een school tot een minimum worden beperkt. Die partnerschool functioneert niet zo goed. We zullen dit samen met de Franse Gemeenschap bekijken. Ik verwacht ten laatste in de lente van 2012 een belangrijke doorbraak.

In verband met de ondersteunende vzw zijn we bezig met het realiseren van efficiëntiewinst. We hebben een vzw afgeschaft. Ik schaf graag dingen af, structuren zijn er voor mensen, mensen zijn er niet voor structuren.

Mevrouw Brusseel had het over het Onderwijscentrum Brussel. Ik zou graag van het Onderwijscentrum Brussel, het VBB en het BROSO, één nieuwe vzw maken die door de koepels, het Go! en de overheid wordt aangestuurd. Ik ben daar vragende partij voor, maar bij de VGC houden ze het Onderwijscentrum graag als een onderdeel van de VGC. De samenvoeging blijft een streefdoel, maar is vooralsnog niet gelukt. Ik heb dan maar besloten het VBB en het BROSO samen te voegen. Ik hoop dat het OCB hier ooit bij zal horen.

Er wordt uiteraard al met het Onderwijscentrum Brussel samengewerkt. Op die manier blijven de expertise en de vorming op de tweede lijn aanwezig. Zoals in de beleidsbrief vermeld, is de bedoeling de in Brussel aanwezige expertise waar nodig naar de rest van Vlaanderen door te trekken.

De proefprojecten hebben niet enkel betrekking op Brussel. Het gaat ook om Antwerpen en Gent. Dit is een van de belangrijke maatregelen die we tijdens deze legislatuur kunnen nemen. In de steden is een stedelijke bevolking ontstaan die totaal anders is. Dit is in feite niet enkel in de steden het geval. In elk geval moet de structuur van het onderwijs zich aanpassen. Dit betekent niet dat we de eindtermen moeten aanpassen. Ik vind dat de eindtermen overal in Vlaanderen dezelfde moeten zijn.

Het basisonderwijs is fundamenteel in het leven van kinderen. Daar wordt, zoals de term al zegt, de basis gelegd. We moeten dit onderwijs meer vanuit de leefwereld van de kinderen laten vertrekken en voorbeelden gebruiken die de kinderen begrijpen. We moeten rekening houden met de problemen die de kinderen vaak hebben. Het gaat dan niet enkel om de anderstalige context, maar ook om de grootstedelijke verleidingen, een gebrek aan waarden en normen en een gebrek aan structuur. Dit betekent natuurlijk niet dat de ouders niet meer moeten opvoeden. De manier waarop de school nu in die context functioneert, is niet aan de nieuwe demografische en sociaal-economische ontwikkelingen aangepast.

Op sommige plaatsen worden zware concentraties vastgesteld. Er is een groot verschil tussen een klas met twee of drie dergelijke leerlingen en een klas met twintig dergelijke leerlingen. Op dat vlak is de situatie fundamenteel gewijzigd. Veel scholen in Antwerpen, Brussel en Gent en ook elders hebben al een aantal initiatieven genomen. Ze bieden ondersteuning. Ze beschikken over heel wat kennis. Aangezien dit de pedagogische vrijheid betreft, moeten we steeds met de onderwijsverstrekkers samenwerken. We zullen dit samen met de scholen wetenschappelijk opvolgen. Zo zullen onder meer de mensen van het GOK nagaan hoe we in de concentratiescholen op een andere manier les kunnen geven. Het is onze bedoeling ervoor te zorgen dat die kinderen op twaalfjarige leeftijd goed Nederlands spreken, de eindtermen halen en een basis hebben om in het secundair onderwijs een goede start te nemen. Dit vergt een andere pedagogische methodiek, ander didactisch materiaal en een andere vorm van ondersteuning.

Vorig jaar heb ik, op uitnodiging van de Amerikaanse minister van Onderwijs, samen met mijn medewerkers en met vijftien andere ministers New York bezocht. Ik heb toen mijn vrije tijd opgeofferd om tijdens een namiddag een project van een jezuïetenschool te bezoeken. Die school, de Cristo Rey High School, was vrij selectief. Het publiek was zeer gemotiveerd, maar ook zeer kansarm. Er was trouwens ook een zekere uitval. Die school had niet enkel leerkrachten, maar ook vertrouwenspersonen in dienst. We kunnen dit coaches noemen. Kinderen die een probleem hadden, gaande van problemen met een vriendje tot problemen thuis met afwezige ouders, echtscheidingen of meerdere mannen in het huis, konden bij die mensen terecht. Die problemen ontstaan in onze steden ook. Om op het rechte pad te kunnen blijven, moeten die kinderen leren dat ze dergelijke figuren nodig hebben.

De geplande experimenten maken dit mogelijk. Er kan ook in andere ondersteuning worden voorzien. Dit is een totaal andere manier van lesgeven dan in een plattelandsgemeente in Vlaanderen, al is er natuurlijk niets mis met een plattelandsgemeente.

Ondertussen heeft de gedeputeerde van de provincie Limburg me gevraagd waarom we dergelijke goede initiatieven ook niet in de mijnstreek nemen. Daar is tenslotte ook sprake van een grote concentratie. Aangezien hij in mijn ogen gelijk heeft, heb ik minister Vandeurzen en minister Lieten gezegd dat we er nog een vierde regio bij kunnen nemen. De Limburgers in een regering voeren altijd samen een strijd. Het zal dus niet enkel om Antwerpen, Brussel en Gent gaan. Ook in de mijnstreek zullen we scholen hierbij betrekken.

Dit is geen antwoord op de vragen die me in verband met Kortrijk zijn gesteld. De situatie daar lijkt me echter anders. Indien ik het goed begrijp, is er in Kortrijk vooral in één school sprake van een sterke concentratie. Dat betekent natuurlijk niet dat er in de andere scholen helemaal geen concentratie is. Volgens mij is de aanpak dan verschillend: er moet betere ondersteuning worden gegeven en de kennis moet beter worden gedeeld.

Mevrouw Stevens heeft een aantal vragen gesteld over de gebarentaal. Aangezien zij vandaag niet aanwezig kon zijn, zal ik daar op een ander moment op ingaan. Bovendien kan ik dan meteen meer informatie geven over een aantal evoluties.

Samengevat is deze nota een grote stap voorwaarts, al is hij niet perfect. We hadden op sommige vlakken misschien wat verder kunnen gaan. Op het vlak van het Nederlands, het vreemdetalenonderwijs, de ondersteuning van leerkrachten en de competentieontwikkeling van leerkrachten hebben we echter al heel wat extra stappen gezet. We hebben aan de administratie Onderwijs gevraagd om de nota te vertalen in acties: wat moet er gebeuren, wanneer en hoe? In Onderwijsdecreet XXII zullen er wellicht al een aantal bepalingen worden opgenomen. Later zullen er besluiten worden aangepast.

Het hele debat wordt nu vertaald in een draaiboek. Dan zullen we het ook over het financiële deel hebben. Sommige zaken zullen misschien geld kosten, soms ook aan ouders. Als een ouder wil dat zijn kind in de namiddag Arabisch of Turks leert, moeten we niet uitsluiten dat daarvoor een bijdrage moet worden betaald. De opvang en andere zaken kosten ook geld. We willen maximaal verschuiven in de bestaande middelen. Ik heb al verwezen naar OKAN voor de hele taalbadregeling. We zullen ook samenwerken met de collega's van Inburgering en Welzijn. Sommige zaken kunnen door die beleidsdomeinen worden gedragen. Het is belangrijk dat ministers in die materies samenwerken.

3. Bijkomende vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Ann Brusseel: Wat oetc betreft, zegt de minister dat talensensibilisering mag, maar dat er geen les mag worden gegeven. Zo mag het Turks dus wel worden gesproken in de kleuterklas, maar mag er geen les in worden gegeven. Het oetc is echter geen onderricht in de taal. Er zijn verschillende methoden in wat men, in een bredere vorm, oetc noemt. Dat is een ondersteuning in eigen taal en cultuur. Waarom is het zo moeilijk toch die mogelijkheid te bieden?

Minister Pascal Smet: Wat verstaat u precies onder oetc? U zegt dat het geen onderricht in het Turks is?

Mevrouw Ann Brusseel: Het hoeft geen onderricht in de thuistaal te zijn, zeker als het om kleuters gaat. In een eerste fase is het geen onderricht, maar wordt de vreemde taal als ondersteunend middel gebruikt. Er wordt geen Turks onderwezen aan de kleuters. In een tweede fase kan het ook onderricht zijn.

Vorig jaar hebben we de projecten bezocht van de stad Gent. In beide scholen werden er verschillende methoden gebruikt.

Minister Pascal Smet: In mijn antwoord heb ik uitdrukkelijk gezegd dat er voor Gent een uitzondering werd gemaakt. In Gent wordt een methode gebruikt. Oetc kan ook een methode zijn, maar niet zoals het in Brussel wordt gegeven.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik zou het op prijs stellen dat dit onderscheid iets duidelijker wordt gemaakt. Ik blijf erbij dat het onderricht in die taal op een bepaald moment zeer nuttig kan zijn. Daarom vind ik het een gemiste kans dat de Vlaamse Regering daar niet op wil terugkomen.

Ik vind het fijn dat het buiten het curriculum mag, maar zult u daar dan een budget voor vrijmaken? Zullen scholen die het buiten het curriculum willen inrichten daar de nodige uren voor krijgen? U zegt dat de ouders dan een bijdrage zullen moeten leveren. Ik begrijp dat wel, maar ik vind het niet de ideale manier. Als er voor jonge kinderen een onderricht in die thuistaal kan zijn, moet dat vooral een zeer sociale maatregel zijn. Het onderricht in het Turks, Arabisch of Berbers kan voor jonge kinderen een grote hulp zijn in hun schoolloopbaan, zeker in het begin. Uw voorstel in de talennota komt sympathiek over. Maar als het niet betaalbaar is voor de mensen die dat het hardst nodig hebben, zijn zij daar niet veel mee. Daarom blijf ik het een gemiste kans vinden, tenzij u mij straks zegt dat u daarvoor de nodige uren zult toekennen aan scholen.

Onze fractie heeft inderdaad onderlijnd dat het een gemiste kans is om pas vanaf het secundair onderwijs ruimte te maken voor CLIL. In het voorstel van decreet houdende de bevordering van het meertalig onderwijs (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 606/1) dat ik straks zal toelichten, pleit ik voor verschillende vormen van taalonderwijs vanaf de lagere school, omdat duidelijk is aangetoond dat het vanaf dat moment effect heeft. Het rendeert als je er op tijd mee begint. Als je er later mee begint, zou het wel eens veel te moeilijk kunnen zijn. U zegt dat u begrip hebt voor de vraag er vroeger mee te beginnen, maar dat u achter de beslissing van de Vlaamse Regering staat. Dat is echter geen antwoord op onze vraag. Wij vragen aandacht voor de wetenschappelijke argumenten en redenen waarom CLIL al in het basisonderwijs zou moeten.

Ook de taalkeuze – wel Hindi en Chinees, maar geen Turks – is een beslissing van de Vlaamse Regering. Zowel Open Vld, Groen! als sp.a waren het erover eens dat de gemaakte keuze vreemd is. Uw antwoord daarop is dat de Vlaamse Regering daarover beslist. Zo schieten we natuurlijk niet op. Waarom creëren we niet de mogelijkheid om, ook in het secundair onderwijs, talen te onderrichten die gesproken worden in ons land en die een enorme economische meerwaarde zouden hebben? Mevrouw Moerman is daar al dieper op ingegaan. De economische meerwaarde van het Turks staat buiten kijf. U komt dan af met Hindi. Wie zich wil voorbereiden op professionele carrièrecontacten met India, kan het evengoed redden met het Engels.

Wat die talenkeuze betreft, pleit u voor Russisch en Chinees. Vorige week heb ik gewezen op het belang van het grammaticaonderricht in de basisschool om opnieuw een degelijke kennis van talen mogelijk te maken. Men moet ook de metataal kennen om andere talen aan te leren. U bent daar daarnet niet verder op ingegaan. Dat is inderdaad geen hoofdlijn in uw talennota. De leerkrachten Latijn hebben het nu al zo moeilijk in de eerste graad van het middelbaar om Latijn aan te leren omdat de kinderen geen notie hebben van grammatica. De leerkrachten van de tweede graad wijzen erop dat zelfs het aanbrengen van grammaticale termen moeilijk is in het derde middelbaar. Zij moeten dan ook nog altijd grammaticaonderricht geven. Ik vraag me dan ook af hoe u op een succesvolle manier opeens Russisch en Chinees zult aanbrengen. Grammaticaal is dat nog veel moeilijker dan Latijn en Grieks. Een levende taal wordt op een andere manier ingeoefend in de klas. Men gaat die talen op een communicatieve manier studeren. Wanneer men echter geen sterke basisgrammatica heeft, dan wordt Russisch een heel zware, zo niet onmogelijke opgave. Dat is misschien voer voor een andere discussie. Misschien zal uw administratie daar ook nog aandacht aan besteden en onderzoek naar voeren.

Ik ben blij dat u openstaat voor het verschuiven van Frans naar de eerste graad. Ik hoop dat we daar in de toekomst aan kunnen werken. U bent niet tegen vakleerkrachten voor Frans in het basisonderwijs. Wilt u daar stappen voor ondernemen? Zult u rond de tafel gaan zitten met de lerarenopleiding om dat daadwerkelijk mogelijk te maken? Zult u onderzoeken of daar voldoende kandidaten voor zijn? Zult u daar de middelen voor willen vrijmaken?

Er komt een talenbeleidscoördinator per school. U zegt dat dit geen formeel verplicht talenbeleid wordt maar dat de inspectie wel zal moeten nagaan of er een talenbeleid

gevoerd wordt. Dat lijkt me redelijk dubbelzinnig. Hoe kan een inspecteur afdwingen dat er een concreet talenbeleid is op een school wanneer dat eigenlijk niet formeel gedefinieerd is? Wij vinden een echt talenbeleid wel nodig. Daarvoor moeten middelen worden uitgetrokken. De talenbeleidscoördinator moet worden ondersteund. Dat betekent dat er moet worden voorzien in een bijkomende opleiding of bijscholing. Zult u de scholen daar echter ook uren voor geven? Talenleerkrachten zitten nu al vaak op hun tandvlees, zeker in kleine scholen. Wanneer de inspectie een talenbeleid eist dat niet duidelijk gedefinieerd is maar waarvoor de leerkrachten toch heel wat papieren zullen moeten invullen, dan zal dat de last voor de taalleerkrachten verhogen. De talenbeleidscoördinator krijgt er nog een zware taak bij, boven op een voltijds lessenpakket.

Zo is dat nu al, vooral in kleine scholen. Het Gemeenschapsonderwijs telt heel veel kleine scholen. De taalleerkrachten in het Gemeenschapsonderwijs zullen daarvan de dupe worden, vrees ik. Een talenbeleid waarvoor geen extra middelen worden uitgetrokken, zal hun heel zwaar vallen. U legt de strop rond de nek van de talenbeleidscoördinator. Dat is nu al vaak het geval. In een school krijgt iemand van de directie een taak toegewezen boven op een voltijds lessenrooster waar dan nog toezicht, klassenraad en de hele papierwinkel van leerlingvolgsystemen en jaarplannen bij komen. Als dit er dan ook nog moet bij komen, dan moeten daar uren voor vrijgemaakt worden. Er moet dan een degelijke manier van werken worden omschreven die concrete resultaten zal opleveren die een meerwaarde zijn voor de leerlingen.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, ik ga akkoord met een aantal van uw antwoorden, onder meer over het gebruik van de thuistaal. We komen uit een tijdperk waarin dat volledig verboden was. Nu geeft men de thuistaal in een aantal scholen en in het kader van een proefproject, plaats en ruimte. Men doet niet denigrerend over de taal die thuis wordt gesproken. Dat kan ook nodig zijn als een opstap naar het Nederlands. Bepaalde scholen kunnen dit gebruiken als een pedagogisch project.

Oetc is een begrip uit de jaren 60. Vroeger kregen wij op zondagvoormiddag van tien tot twaalf uur lessen Turks van een Turkse leerkracht. Dat moet echter veel breder worden bekeken. Dat project is blijven bestaan. De Vlor heeft op een bepaald moment de werkgroep oetc opgericht. Het oetc kende een grote groei en daarna volgde een afbouw. Het gaat over de ontwikkeling van de taal die men van thuis meekrijgt. We hebben onlangs nog een discussie gevoerd in het kader van Vlamingen in het buitenland. Een aantal collega's vroegen om het Nederlands in het buitenland te ondersteunen. Het gaat dan over kinderen van Vlaamse ouders in het buitenland. Op die manier geraken zij niet vervreemd van hun cultuur en van de taal die thuis wordt gesproken. Er zijn projecten in New York. U hebt daar trouwens een school bezocht. Bepaalde scholen zullen dat opnemen in het curriculum, eventueel in het kader van een proefproject, sommige niet.

U zegt dat, wanneer ouders dat willen doen, zij daar ook voor moeten betalen. Nochtans worden die leerkrachten ter beschikking gesteld, het gaat over gedetacheerde leerkrachten. Waarom moeten de kinderen daarvoor betalen wanneer scholen zelf hun deuren openzetten en leerkrachten na 16 uur de ruimte en mogelijkheid bieden om gebruik te maken van een lokaal? Ook dat moet kunnen worden bekeken in het kader van de bredeschoolwerking. Het gaat net over kinderen die sociaal-economisch zwakker staan. Er wordt een maximumfactuur ingesteld voor bepaalde kosten, maar in dit geval zijn er bijkomende kosten. Enerzijds is er een opening: deze lessen vinden niet in een of ander lokaal plaats, maar op school, in het onderwijs, weliswaar buiten de schooluren. Ik stel me echter vragen bij het financiële aspect.

Mevrouw Brusseel heeft gelijk als het gaat over het Turks of Arabisch als vierde keuzevak in het secundair onderwijs. Minister, u stelt dat andere talen, de talen van de BRIC-landen of de EU-talen, kunnen worden aangeboden als er een draagvlak is. Ik blijf erbij dat er voor het Turks en het Arabisch een veel groter draagvlak zal zijn en dat dit economisch

en sociaal veel meer zal opbrengen. Dat doet geen afbreuk aan de waarde van een andere taal. U verwijst naar de Vlaamse Regering als het gaat over die bepaling met betrekking tot de talen van BRIC-landen en EU-landen. Hebt u bij het opstellen van uw talennota in de Vlaamse Regering voorgesteld dat ook het Turks en het Arabisch zouden worden opgenomen als keuzetaal, naast de talen van de BRIC-landen? Ik herinner me dat de minister-president Turkije het BRIC-land in onze achtertuin heeft genoemd. Hij is ook op missie gegaan naar Turkije, in de Europese context. Dan gaat het over het Turks, maar het Arabisch heeft in die zin net zo veel waarde en verdient het ook om te worden opgenomen. Mocht u dat nog niet hebben gevraagd aan de Vlaamse Regering, dan zouden een aantal leden en partijen hier misschien het signaal kunnen geven daarover terug te koppelen naar de regering, want die moet daarover blijkbaar beslissen.

De heer Filip Watteeuw: Ik neem met enige schroom het woord in deze commissie, als vervanger van mevrouw Meuleman. Minister, uw houding tegenover de thuistaal is inderdaad al positiever dan vroeger, maar u gaat daar echt niet ver in en blijft nog altijd zeer defensief. In de gemeenteraad van Gent heb ik uw huidige collega, minister Van den Bossche, gekend toen ze schepen van Onderwijs was. Haar houding was pas offensief, zij probeerde de thuistaal als iets positiefs te benaderen. U staat eigenlijk zeer ver af van het standpunt van professor Van den Branden, namelijk dat de thuistaal eigenlijk een steiger zou moeten zijn voor kinderen en jongeren om meer talen te leren. Ik heb niet de indruk dat thuistaal nu als een instrument wordt beschouwd, veeleer als een hindernis. U blijft zweren bij thuistaal vóór het leerplichtonderwijs, maar daarna wordt dat afgebroken. Dat is zeer bescheiden. U hebt het over taalsensibilisering, niet over onderricht. U mist een aantal kansen ter zake.

Ik vraag me zelfs af of deze werkwijze geen gevaar voor concurrentie inhoudt. Ik heb immers begrepen dat die taalsensibilisering kan, maar niet noodzakelijk hoeft. Dat betekent dat sommige scholen daarop zullen inspelen als ze daartoe de middelen en de ruimte hebben. Andere zullen dat echter niet doen. Voor een bepaald schoolpubliek zal dat een argument zijn om een bepaalde school te kiezen. Door de vrijblijvendheid waarmee u dit formuleert, zou dit voor sommige scholen dus wel eens een concurrentieargument kunnen zijn.

Minister, ik zou een duidelijke uitspraak van u willen over oetc in Gent. U wil blijkbaar de evaluatie afwachten, maar voorlopig zou dit kunnen worden voortgezet. Wanneer is die evaluatie er? En wanneer zult u daarover beslissen?

Wat de andere talen in het secundair onderwijs betreft, is er blijkbaar een obsessie rond de BRIC-landen. Ik merk dat ook in de commissie Economie. Meent men echt dat die landen hun economische en culturele relaties zullen laten afhangen van de vraag of hun talen al dan niet worden aangeboden in het secundair onderwijs? Later kan dat wel een element zijn, maar het is maar één factor. Er is een lijst opgesteld met talen die mogelijk zijn. Het is goed dat er een uitbreiding is, maar bij het maken van een dergelijke lijst zouden een aantal relevante factoren moeten worden gehanteerd. Zo zou men kunnen nagaan welke bevolkingsgroepen er in Vlaanderen aanwezig zijn, welke talen het meest voorkomen en dat mee in overweging nemen. Nu beperkt u zich tot de talen van de EU-landen en de BRIC-landen. Voor mij mogen die BRIC-landen worden opgenomen in de lijst, maar er moeten ook andere lijstjes worden gemaakt. Dan moet u beslissen welke criteria u hanteert. Hier werd vooral over het Turks gesproken, maar mogelijk komen er ook nog andere talen aan bod. Waarom zijn er ook geen andere factoren in overweging genomen? Nu krijgen we de vreemde situatie dat bijvoorbeeld het Ests kan worden aangeboden, maar het Turks niet. Alleen al in Gent is de Turkse gemeenschap erg groot. Ook daardoor zijn die banden erg belangrijk. Zelfs het Vlaams Belang bezoekt nu al Emirdag, om er reclamestunts te doen. Misschien zouden ze beter wat onderricht in het Turks volgen. Als ik zie hoe belangrijk die gemeenschap is, kunt u het niet maken dat Gentse scholen, als ze

dat willen, niet de taal van een van de grootste gemeenschappen in de stad zouden kunnen onderwijzen.

U hebt uw correctie gemaakt met betrekking tot CLIL. Dan gaat het over die 20 percent. Dat staat toch zeer ver af van de 50 percent die professor Van de Craen als ideaal beschouwt. Hij zegt ook dat het eigenlijk vroeger zou moeten kunnen dan het secundair onderwijs. Ik begrijp wel dat dit in stappen moet gebeuren, dat men niet meteen kan komen tot 50 percent, maar u stelt dat ook niet in het vooruitzicht. Daarover zijn duidelijke vragen gesteld, door mevrouw Meuleman, maar ook door mensen van andere fracties. U stelt dat u daar wel positief tegenover staat, maar voor de rest herhaalt u vooral de argumenten van de nota. Ik krijg niet veel bijkomende elementen over de vraag hoe u daar verder mee zult omgaan. U zou toch moeten zeggen waar u na een evaluatie naartoe wilt.

In uw inleiding hebt u het even gehad over de taaltoetsen, maar vooral gezegd wat ook al in de nota staat. In mijn opleiding heb ik een serieuze portie psychodiagnostiek gekregen. Dat gaat over testen. Er worden zware voorwaarden gesteld aan testen qua betrouwbaarheid, validiteit, normering enzovoort. Ondanks die voorwaarden komen bijna alle psychologen die enigszins kritisch durven te staan tegenover testen, tot de vaststelling dat een groot deel van de testen niet echt goed werkt. Die kritiek hebben collega's Helsen en Meuleman geformuleerd. Wat is de waarde van die toetsen? Ik heb de indruk dat u die vragen ook durft te stellen, maar dan moeten we ook de volgende vraag stellen. Als die toetsen eventueel tot gevolg kunnen hebben dat een kind niet kan overgaan, kunnen ze een zware impact hebben. Als we vragen kunnen stellen bij de waarde van die toetsen, moeten we heel voorzichtig zijn met wat we ermee doen. Een toets kan hoogstens een bijkomend element zijn.

Mensen uit Kortrijk hebben hier gepleit voor kleinere klassen. Daar is ook een budget voor vrijgemaakt. Ik vraag me af of dat voldoende zal zijn. Hoe zal dat budget worden gebruikt om te komen tot kleinere klassen?

De heer Paul Delva: In het lager onderwijs kan het Frans nu worden aangeleerd vanaf de tweede graad. Ik blijf erbij dat we een stap verder hadden kunnen gaan. De minister zei dat in het kader van taalinitiatie scholen wel al vanaf de eerste graad met Frans bezig kunnen zijn en dat ze daar creatief mee kunnen omgaan. Wat bedoelt u daarmee?

Klopt het dat u samen met ons betreurt dat er geen instrumentarium bestaat om de kwaliteit van de kennis van vreemde talen te meten? Werkt u aan een test of een instrument dat toelaat om de kennis van tweede en derde talen in Vlaanderen te vergelijken met die in het buitenland?

De proefprojecten voor scholen met een grote concentratie kansarme kinderen is een van de belangrijkste elementen in de nota. Ik steun u daarin volledig. We hebben ook geen andere keuze. Als we dezelfde eindtermen willen houden in alle Vlaamse scholen, in steden en op het platteland, moeten we andere methodieken hanteren en het onderwijs fundamenteel anders organiseren in scholen met een grote concentratie kansarme kinderen, die het Nederlands vaak niet machtig zijn. We moeten die kinderen uiteraard opnemen in de scholen. Als we dezelfde eindtermen willen houden voor iedereen, zullen we heel anders moeten kijken naar die kinderen en die scholen. Ik vind dat we onze verantwoordelijkheid moeten nemen voor die kinderen en hun ouders. Denken dat eenzelfde type onderwijs in kansrijke en heel kansarme scholen leidt tot hetzelfde bereik van eindtermen, is een illusie. Ik ben blij dat we die richting uit gaan.

Proefprojecten opstarten is één zaak, de daarop volgende stap een andere. Ik heb er vertrouwen in dat de negen scholen goed zullen worden gekozen. Maar na de proefprojecten wordt de keuze gemaakt voor een meer structurele benadering. Het wordt dan heel moei-

lijk om te beslissen op welke scholen we ons richten en welke in het traditionele circuit van onderwijs blijven. We kunnen veel leren uit de proefprojecten, maar de stap naar het structurele wordt nogal heikel.

Ik heb er fel de nadruk op gelegd dat in de nota te weinig aandacht gaat naar onderzoek van de methodieken en de pedagogische en didactische methodes voor het aanleren van vreemde talen in onze scholen. Het is juist dat vreemdetalenonderwijs staat of valt met de kwaliteit van de taalbeheersing door de leraar, maar het staat of valt evenzeer met de methodes die een leerkracht aanwendt. Hoe wordt vandaag in onze Vlaamse scholen Frans, in eerste instantie, aangeleerd? Misschien is dat een van de redenen waarom wij allemaal de indruk hebben dat de kennis van die tweede taal achteruitgaat. Daarop had ik graag wat meer het accent zien liggen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Heb ik goed begrepen dat voor het aanbod aan Nederlandse lessen bijvoorbeeld op woensdagnamiddag het woord 'lessen' heel breed mag worden geïnterpreteerd? Ik verwijs naar het door ons gesubsidieerde project onder lokaal flankerend onderwijsbeleid, De Babbeldoos in Menen: dat zijn geen lessen, maar vrijetijdsinitiatieven om spelenderwijs de taal te leren. Kan dat er ook onder vallen? Krijgen scholen die vrijheid?

Ik heb een bijkomende vraag over het bso. Op het einde van de vorige legislatuur zijn de eindtermen over vreemde talen al verzwaard. In de laatste adviezen van de Vlor klinkt de vraag door om een debat te voeren over wat met algemene vorming in het bso wordt bedoeld: wat moet erin en wat niet? Gaat u in op de vraag voor de organisatie van een debat?

Er is wat frustratie omdat u het ook in deze nota over een experiment hebt, en dan drie steden bij naam noemt. U lijkt niet te beseffen dat de stille evolutie die bezig is ervoor zorgt dat vandaag in veel steden heel wat anderstaligen in verschillende scholen zitten. Wat Kortrijk betreft, hebt u het over één school. In de negen scholen waarvan sprake zijn er drie met meer dan vijftig percent TNN-leerlingen. Volgens de tellingen is het aandeel nog hoger in het kleuteronderwijs dan in het basisonderwijs. Dat belooft dus voor de toekomst. In een kansarme buurt in Brussel kan dat aandeel natuurlijk oplopen tot honderd percent. Maar ik zou toch willen vragen om projecten zoals deze toe te wijzen na een algemene oproep en op basis van de inhoud en de didactiek en niet van de geografische ligging. Het zou vreemd zijn indien u enkel Antwerpen, Brussel, Gent en ook de provincie Limburg in aanmerking neemt.

U zegt dat het delen van de expertise belangrijk is. Hoe wilt u dat organiseren? Het Kortrijkse platform vermeldde het VBB en de vzw BROSO. Zij beperken hun expertise- en vormingsopdracht tot Brussel en geheel Vlaanderen, maar toch bij prioriteit tot Brussel, Gent en Antwerpen. Zult u die actieradius uitbreiden?

De heer Watteeuw had het over de omkadering. Wanneer wij een nieuwe omkadering voor het basisonderwijs zullen invoeren, met de bedoeling om de klassen kleiner te maken, dan zal dat resulteren in extra uren.

De heer Wim Van Dijck: Ik heb enkele bedenkingen bij het uitgebreide antwoord van de minister en zal ook enkele vragen herhalen waarop ik geen antwoord heb gekregen. U zegt dat de kennis van het Nederlands primordiaal is, en dat daar in het verleden misschien licht overheen is gegaan. Wij delen die mening, en doen dat zeker waar u daar de verdediging van taaltesten en taalbaden aan koppelt. Wat taalbaden betreft, zijn wij blij dat u in de mogelijkheid voorziet om die acht weken zo nodig te verlengen. De mensen van Kortrijk zegden immers met stelligheid dat acht weken absoluut onvoldoende is.

De mogelijkheid wordt gecreëerd om oetc buiten het curriculum aan te bieden, bijvoorbeeld op een woensdagnamiddag. U zei ook dat extra lessen Nederlands op woensdagnamiddag kunnen worden georganiseerd. Aangezien de doelgroep voor beide initiatieven grotendeels overlapt, pleit ik er toch voor om voorrang te geven aan die extra lessen Nederlands. Het zou vreemd zijn dat een school op woensdagnamiddag oetc zou aanbieden, maar geen lessen Nederlands.

U zei dat CLIL binnen de bestaande schoolbudgetten moet worden georganiseerd. Is dat mogelijk? Ik ben geen voorstander van CLIL. Maar is het bijvoorbeeld mogelijk om voldoende competent personeel te vinden die hun vakken in een vreemde taal kunnen doceren? Een kernpunt in mijn kritiek op CLIL is de mogelijke sociale druk. In de scholen ontstaan twee werelden: CLIL en niet-CLIL. Goede leerlingen zullen wellicht CLIL volgen en daar geen problemen mee hebben. Sociale druk zou er eventueel kunnen toe leiden dat leerlingen die er niet echt voor geschikt zijn, toch in CLIL stappen, om nadien af te haken. Ik ben gevoelig voor uw argument om goede leerlingen de kans te bieden vreemde talen aan te leren. Ik ben het daarmee eens, maar ik vind dat dit moet kunnen via de opwaardering van bepaalde studierichtingen, zoals Moderne Talen.

Ik herhaal twee vragen. Ik ben ervan overtuigd dat heel wat leraars niet in staat zijn om hun vakken in Standaardnederlands te doceren. Wordt daar in de lerarenopleiding voldoende aandacht aan besteed? En zo ja, hoe komt het dan dat veel leraren hun Standaardnederlands verwaarlozen? De tweede vraag gaat over de mogelijkheid om vanaf de tweede graad Frans aan te bieden. Voor ons mogen die talen op dezelfde hoogte staan en zou men de keuze tussen beide moeten laten. Wij zijn er ook geen voorstander van om dat al vanaf de tweede graad te doen. In de nota staat dat Frans kan worden aangeboden wanneer "de leerlingen het Standaardnederlands voldoende onder de knie hebben". Bedoelt u dan alle leerlingen, of enkel een meerderheid? En wat dan met de leerlingen die het Standaardnederlands onvoldoende onder de knie hebben? Bestaat dan de mogelijkheid dat dit van jaar tot jaar evolueert? Het is immers best mogelijk dat een bepaalde klas sterk is, maar de daaropvolgende zwakker.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik wees er al op dat relatief weinig scholen inspelen op de mogelijkheid om vanaf het kleuteronderwijs te sensibiliseren. Bent u van plan om aan die mogelijkheid meer ruchtbaarheid te geven dan vandaag het geval is?

Mevrouw Vera Celis: Het klopt dat het basisonderwijs de basis legt voor alles, voor talen, wetenschappen, wiskunde en creatieve vakken. Dat moet voor elk kind in optimale omstandigheden gebeuren. Ik pleit voor het zeer sterk inzetten op het Nederlands, naast de mogelijkheden voor bijkomende talen.

We hebben een tijd geleden het Lucernacollege bezocht. De inrichtende macht heeft een Turkse achtergrond. Die mensen zetten zich dagelijks in om het Nederlands aan de kinderen aan te leren en de ouders daar maximaal bij te betrekken, zelfs via thuisbezoeken. Dat kunnen we alleen maar respecteren. Ik minimaliseer of onderschat de plaats van de vreemde talen zeker niet. Ik vind ze perfect gedoseerd terug in de talennota.

Mijnheer Watteeuw, weet u eigenlijk wel wat er aan de kleuters gevraagd wordt bij de taaltoets? Dat is heel beperkt en fundamenteel. Dat zijn zinnetjes zoals: "neem je jas want het is speeltijd" of "we ruimen op" en echt geen examen. Daar kunnen we leerlingen geen trauma mee bezorgen. Bovendien is het aantal leerlingen dat daar negatief uitkomt, zeer klein. Door die kinderen bij te spijkeren krijgen ze weer maximale kansen en kunnen ze aan dezelfde startlijn vertrekken.

Het discours van de Gentenaars is schitterend: Gent gaat dus een specifieke context zijn waar een specifieke oplossing nodig is. We hebben ook klassen gezien, bijvoorbeeld in Sint-Joost-ten-Node, waar een bijzonder gevarieerd publiek in één klas zat. Daar moet men wel met een lingua franca werken. Met vijftien leerlingen die acht verschillende talen spreken, wordt het onderricht of de positie van de thuistaal bijzonder moeilijk.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb al gezegd dat de talennota een goed evenwicht bereikt tussen de vereiste om het Standaardnederlands als lingua franca te ontwikkelen en het devies van August Vermeylen: "Vlaming zijn om Europeeër te worden". Er is een lijstje van vierde talen. Ik vind ook dat de BRIC-landen een beetje een betwistbaar en artificieel criterium zijn. Elk lijstje zal wel voor betwisting vatbaar zijn. In de talennota staat nog een ander criterium: het lokale draagvlak. Als u dat meer zou kunnen hard maken, zou u dat misschien als uniek criterium kunnen gebruiken en de discussie over de lijstjes vermijden.

4. Antwoorden van minister Pascal Smet, met reacties van de leden

Minister Pascal Smet: Als een taal buiten curriculum wordt gegeven, kunnen we volgens mij aan de ouders een bijdrage vragen. We gaan daarvoor geen middelen ter beschikking stellen. De schoolgebouwen zijn ter beschikking, maar de leerkracht mag door de ouders worden betaald. Er moet natuurlijk controle zijn, dat kan in het kader van een brede school door het lokaal bestuur of door een andere vereniging. Dat kan dus op andere manieren worden gefinancierd.

Er zijn veel meningen over het Turks als vierde taal. Het lokale draagvlak is zeer belangrijk. Een school moet geen Portugees of Chinees aanbieden als niemand van de leerlingen of de ouders dat interessant vindt. De school moet dat goed inschatten en eerst peilen naar de interesses. Voor het Turks zijn er argumenten voor en tegen. We hebben gekozen om het extra curriculum aan te bieden. Dat lijkt me een goede optie en ze wordt ook aanvaard door de Turkse gemeenschap. Voorlopig is het wel allemaal theorie. De vierde taal wordt enkel in het aso aangeboden en daar zitten – helaas – weinig Turkse kinderen. Sommigen zeggen dat we op termijn het risico zouden lopen dat we naar Turkse scholen gaan als we een grote bevolkingsgroep van die taal in onze samenleving hebben. Ik zeg niet dat ik die vrees deel, maar het is wel een risico dat we niet zomaar kunnen ontkennen. Dat zou nieuwe problemen met zich kunnen meebrengen.

Dat is momenteel een ondergeschikt argument, het is wel een argument tegen. De handelsrelaties met Turkije zijn inderdaad een argument voor. We hebben dat besproken en hebben de optie extra curriculum genomen. Turkije is economisch sterk aan het groeien en het Turks wordt wellicht een toekomsttaal. Voor het Arabisch geldt dat dan weer niet, dus moeten we weer een ander lijstje opstellen. Dan krijgen we misschien nog een debat tussen de Turkse en de Arabische gemeenschap. Dat was een argument dat meespeelde, dat het zo complex wordt om het te organiseren.

Vakleraren voor Frans in het basisonderwijs is een idee dat we gaan bespreken binnen het loopbaanpact. We zullen zien hoever we daarmee komen. U weet dat het al een hele stap is als de bevoegde minister erin gelooft.

Ik vond het een beetje vreemd dat een liberaal als mevrouw Brusseel vraagt dat ik het taalbeleidsplan afdwingbaar zou opleggen aan de scholen. Ik dacht dat liberalen tegen dat soort regelgeving waren. Ik denk dat we naar een zachte vorm van opleggen gaan, die erop neerkomt dat we het zeer sterk aanraden en scholen gaan ondersteunen en voorbeelden geven. We vragen aan de inspectie wat het resultaat is van het taalbeleid in scholen. De scholen krijgen daar een rapport over. Automatisch komen we dan in een dynamiek waarbij alle scholen dat zullen doen.

Ik deel uw mening over de taalbeleidscoördinator niet. Ik denk dat we dat kunnen, zeker als het eventueel op het niveau van de scholengemeenschap gebeurt. We moeten niet altijd

middelen geven om dingen te doen. In sommige scholen waar er meertalige kinderen zijn, is er vaak al extra omkadering. Ik weet dat die voor bepaalde doeleinden wordt gebruikt, maar als je het op het niveau van de scholengemeenschap organiseert, kun je een grote stap voorwaarts zetten.

Talensensibilisering kan inderdaad. Dat hoeft niet, het kan. Het zal ook weer afhangen van het lokale draagvlak of een school daar ver in gaat of niet. Ik kom daar zo dadelijk op terug.

Over oetc in Gent heb ik al gezegd dat het kan. In Gent is het een methode in het kader van de pedagogische vrijheid, waar men een bepaalde methodologie heeft ontwikkeld. Het hoofddoel is niet om in de eigen taal les te geven. De evaluatie komt volgend jaar, als ik me niet vergis. Het is trouwens een project dat volledig wordt betaald door de stad Gent. Het enige wat wij doen, is zien of het, al of niet onder de pedagogische vrijheid, een methode is. Dat is het op dit moment denk ik wel. Als het positief wordt geëvalueerd, kan het allicht in die zin worden voortgezet.

Het project in Gent was niet hetzelfde als dat in Brussel. In tegenstelling tot wat mevrouw Brusseel liet uitschijnen, geeft men wel degelijk les in de eigen taal, in dit geval het Turks. Ik weet dat het iets genuanceerder is, maar de finaliteit is wel om in het Turks les te geven, ook al werd dat in de school vertaald door een brugfiguur in plaats van een leerkracht.

Ik heb geen obsessie voor de BRIC-landen. Ik weet wel dat Brazilië al jaren de eeuwige belofte is, maar zoals de kaarten nu liggen, is dat land wel sterk vooruit aan het gaan, als niet alleen naar economische groei en grondstoffen wordt gekeken. Rusland is wat meer betwistbaar. Ook in China en India zit enorm veel potentieel. Als Vlaamse samenleving koppelen we ons het best aan landen die vooruitgang maken en onderhouden we er het best nauwe banden mee.

De heer Filip Watteeuw: Ik trek dat niet in twijfel. Het gaat er alleen over dat niet alleen moet worden gekeken naar de landen die enorm groeien maar ook naar de landen waar nu al goede economische banden mee bestaan. In die zin mag bijvoorbeeld Turkije niet zomaar uit het oog worden verloren. Als dat systematisch wordt vergeten, is er een obsessie voor de BRIC-landen.

Minister Pascal Smet: Of er is een obsessie om Turkije te vergeten, zo zou men ook kunnen redeneren.

CLIL in het basisonderwijs is een lopend proces. We doen nu de stap naar het secundair onderwijs. Als dat goed evolueert, zullen er verder stappen worden gezet, maar de tijd was daar kennelijk nog niet rijp voor. Ik verdedig de beslissing dat we een grote stap voorwaarts zetten. Wat we hier doen, is volgens mij toch belangrijk.

Mevrouw Poleyn heeft het over Kortrijk en de kleinere klassen gehad. We vergeten dat niet, dat is een realiteit. Daarom is het zo belangrijk dat in de initiële lerarenopleiding aandacht wordt besteed aan hoe leerkrachten daarmee moeten omgaan, wat nu te weinig gebeurt. We moeten ook in nascholing leerkrachten op een gestructureerde manier via pedagogische begeleidingsdiensten daarop voorbereiden en ondersteunen. Ten derde moeten we die kennis en ondersteuning veel meer delen in het onderwijs. Dat is wat we via de website willen doen.

Natuurlijk kan je niet overal proefprojecten houden. We hebben die nu al uitgebreid met de mijnstreek. Als dat goed wordt geëvalueerd, is het de bedoeling om de andere methode voor de concentratiescholen te veralgemenen in de steden. We geven nu extra geld voor die

proefprojecten, omdat ze begeleid en ondersteund moeten worden, maar de bedoeling is om daar fundamentele lessen uit te trekken en ervoor te zorgen dat er in die scholen een ander onderwijs komt.

De heer Paul Delva: Ik ga daar helemaal mee akkoord, maar dat wil zeggen dat een eensluidende definitie nodig is van in welk type scholen een dergelijk onderwijs wordt aangeboden. Ik stel alleen vast dat dit misschien geen evidente oefening wordt.

Minister Pascal Smet: Dat klopt. Het risico bestaat dat men zegt dat er twee soorten onderwijs worden gemaakt. Ik vind dat niet. Ik vind dat het onderwijs zich moet aanpassen aan de kinderen en niet omgekeerd. Het belang van het kind moet hier voorop staan. Als objectieve omstandigheden dat rechtvaardigen, moet je dat doen, maar zonder de eindtermen te verlagen. We gaan de lat zeker niet lager leggen.

Er is een heel debat over de test geweest. In mijn toelichting heb ik duidelijk gesteld dat het niet de bedoeling is om alle kinderen op zes- en twaalfjarige leeftijd een taaltest te laten afleggen. Dat is ook nooit de bedoeling geweest. Wel zal er, wanneer de leerkracht of de klassenraad denkt dat er bij een kind een probleem is met de taalkennis, een diagnostische, brede screeningstest worden afgenomen om dat enigszins te proberen objectiveren. Dat wordt dan een onderdeel van de beslissing die de klassenraad zal nemen.

Natuurlijk is het niet de bedoeling dat een kind daardoor moet blijven zitten. De bedoeling is om remediërend op te treden, om dat kind extra te ondersteunen, extra kansen te bieden. Die remediëring zal er op verschillende niveaus zijn. De school beslist over de remediëring, in samenspraak met de ouders.

De heer Filip Watteeuw: De inhoud van die test is dan toch helemaal anders dan wat mevrouw Celis daarnet zei.

Minister Pascal Smet: Die test zal nog verder worden ontwikkeld. De test waarover mevrouw Celis het had, is een toets die gemaakt is voor 220 halve dagen aanwezigheid, om dan een uitweg te hebben. Als kinderen 220 halve dagen niet aanwezig zijn geweest, wordt een soort elementaire basiskennis van het Nederlands getoetst. Het is eigenlijk een begripstest: zijn kinderen in staat om te begrijpen, als men hen iets zegt?

Je kunt daarover altijd blijven discussiëren, maar ik denk dat die test op zich niet slecht is. Hij kan zeker verder worden verfijnd, maar er komt een meer ontwikkelde vorm van de test. Ik denk dat uw zorg is weggenomen: het is niet de enige beslissingsfactor van de school, maar slechts een onderdeel daarvan. Het resultaat van de test is ook niet bepalend voor wat er met het kind gebeurt. Het zal een middel zijn om te bekijken welke remediëring moet worden gegeven.

Uiteraard gebeurt dat niet alleen in klassikaal verband, het is de bedoeling dat men daar heel innovatief mee omgaat. Het kan ook in de vrije tijd. Ook dat zal afhangen van de kinderen. In Menen en andere steden zijn er heel goede initiatieven. Voor sommige kinderen kan het perfect zijn dat het meer klassikaal gebeurt, maar dat hangt af van de noden van de kinderen.

Taalinitiatie, wat is dat? Het is een begrip waarmee je zegt dat kinderen worden geïnitieerd in een vreemde taal, ze een vreemde taal beginnen leren kennen. Een klassieke vorm is om dat met liedjes, gedichtjes of spelletjes te doen binnen de klaspraktijk. We willen dat dit mogelijk is voor Frans, Engels en Duits en we gaan goed bekendmaken wat er kan.

Een school of leerkracht kan dat vrij breed invullen. Er zal niet in elke klas een inspecteur met een vergrootglas staan om na te gaan wat die school precies doet. De scholen beschik-

ken over een zekere marge om hiermee om te gaan. We moeten de scholen hun vrijheid laten.

Wat de talensensibilisering betreft, ben ik het eens met mevrouw Vanderpoorten. We zullen alle goede praktijken en de beschikbare kennis bundelen en op een educatieve portaalsite plaatsen. Die site moet alles maximaal en rechtstreeks naar de scholen en naar de leerkrachten brengen. Ook Klasse zal nog veel aandacht aan de talennota besteden. Wat al dan niet kan, zal hierbij zeker aan bod komen.

Ik begrijp de vraag van de heer Delva, maar heb de indruk dat ik die al gedeeltelijk heb beantwoord. De reden waarom we in de nota niet veel over methodiek spreken, is eenvoudig: dat is mijn bevoegdheid niet. Als overheid willen we kennis verzamelen en delen. Hoe dat moet gebeuren, moet op een ander niveau worden beslist. We kunnen hierover praten, maar de leden van de politieke familie van de heer Delva zijn vaak allergisch voor stappen van de overheid op dat vlak. Dat is allemaal niet zo evident.

Wij hebben de European Survey on Language Competences niet ontworpen. We hebben een voorstel gekregen en zijn daarop ingegaan. Er werd ook een bijdrage voor betaald, omdat we dan ook mogen participeren. De resultaten zullen in maart 2012 beschikbaar zijn.

Mevrouw Poleyn heeft een aantal vragen over de algemene vorming gesteld. Ik stel voor dat ik me informeer over de stand van zaken en dat we daar een andere keer op ingaan.

Dan was er de vraag hoe het zit met leraren die geen Nederlands geven en niet voldoende het Standaardnederlands gebruiken. In principe geldt dit voor alle lerarenopleidingen. Dit houdt verband met de cultivering van het dialect in de samenleving. Ik vind die tendens niet zo positief. We zouden op dat vlak een duidelijk signaal moeten geven. Dat betekent niet dat iedereen plots perfect Nederlands moet spreken. Men zou er wel naar moeten streven de standaardtaal te spreken. Indien mensen in hun vrije tijd dialect willen praten, kunnen ze dat doen. We mogen echter het effect op de integratie niet onderschatten. Dat er veel dialect in plaats van Nederlands wordt gesproken, vormt voor de nieuwe Vlamingen vaak een hele complicatie.

Tot slot werd ook gevraagd wat er gebeurt als de kennis van het Nederlands in een jaar plots niet goed blijkt te zijn. Het is mogelijk om wat later met Franse lessen te beginnen. Dat is de verantwoordelijkheid van de school. Die moet dat op dat moment zelf inschatten.

Mevrouw Ann Brusseel: Wat het Turks en het Arabisch in ons onderwijs betreft, vindt de minister het draagvlak belangrijk. Ik kan me echter niet voorstellen dat er voor die talen geen draagvlak kan worden gevonden. Volgens de minister zijn er argumenten pro en contra. Hij laat evenwel uitschijnen dat die argumenten contra niet zijn argumenten zijn.

Blijkbaar zou er een risico op Turkse scholen zijn. Ik ben benieuwd wie dit argument heeft aangebracht. Wat is hier eigenlijk het probleem? Indien in een stad als Antwerpen of Gent of in een andere streek met veel kinderen van buitenlandse origine een atheneum of een college Turks zou aanbieden, zouden hier misschien veel Turkse kinderen naartoe gaan. Dat zou dan gewoon een van de talen zijn die als vierde taal worden aangeboden. Er zijn nog andere vierde talen om uit te kiezen. Als er een keuzemogelijkheid is, zie ik niet in wat het probleem is. Ik zie hierin een gebrek aan goodwill en aan openheid en betreur dit van een socialistisch minister.

Ik ben blij dat het denkspoor in verband met de vakleerkrachten in het licht van het loopbaanpact zal worden besproken.

De minister vindt mijn vragen over het formeel verplicht talenbeleid verrassend, want als liberaal zou ik geen regels willen opleggen. Nu we zo lang op een grondige discussie over het talenonderwijs hebben moeten wachten, betreur ik dat ik dergelijke non-antwoorden op inhoudelijke vragen krijg. De minister wil blijkbaar niet op de inhoud ingaan.

Indien we het talenbeleid ernstig nemen, moet er een reden zijn waarom het niet mogelijk zou zijn een talenbeleid op te leggen. Dat moet geen detaillistisch beleid zijn. Het moet vooral duidelijk zijn en niet tot 'reglementitis' leiden of bureaucratische gevolgen hebben. Waarom zouden we geen goed talenbeleid kunnen opleggen? Het is in het belang van de kinderen dat een degelijk beleid wordt opgelegd.

Volgens de minister is het niet altijd nodig middelen voor een talenbeleidscoördinator uit te trekken. Indien het om een grote school gaat, zal dit geen probleem vormen. Als er nog uren over zijn, kan die school daar iemand de nodige tijd voor verlenen. Kleine scholen zitten echter met een probleem. Volgens mij heeft de minister die vraag ontweken.

Minister Pascal Smet: Het gaat om scholengemeenschappen.

Mevrouw Ann Brusseel: Betekent dit dat de scholengemeenschap het talenbeleid van elke leerkracht moet opvolgen? Wie moet dat dan doen? Volgens mij zou dit een bureaucratisch systeem in het leven roepen. Een duidelijk en concreet antwoord zou me al tevreden stellen.

Misschien kent de minister de huidige situatie niet. De meeste scholen van het Gemeenschapsonderwijs beschikken al over een talenbeleidscoördinator. Die persoon krijgt die taak bovenop zijn voltijdse job. Dat wordt echt wel iets te zwaar. Uiteindelijk gaat het om een hele papierwinkel. Ik wil daar verandering in zien. Vage antwoorden voldoen niet, want ik heb al te lang op een grondige discussie over het talenonderwijs moeten wachten.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik vind het niet professioneel om een beleid, zelfs als het om experimenten gaat, op toevalligheden te baseren. Er heeft blijkbaar iemand gebeld en het gevolg is dat de mijnstreek er bij komt. Ik hoop dat we een problematiek die we belangrijk vinden in de toekomst zullen omschrijven. We moeten niet vooraf bepalen op welke locaties we denken dat de problemen het grootst zijn. Het zou altijd over de inhoud moeten gaan en niet over de locaties.

De heer Filip Watteeuw: Het valt me op dat de Vlaamse Regering zich ten overstaan van alles wat met het talenonderwijs te maken heeft, vrij defensief opstelt. Ik heb de indruk dat de minister zelf bereid is verder te gaan. Waarom worden bepaalde denksporen echter niet verder ontwikkeld? Ik heb de indruk dat de Vlaamse Regering het hier niet volledig over eens is en dat er remmende factoren zijn.

Minister Pascal Smet: Ik heb hier niets meer aan toe te voegen.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Sabine POLEYN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

aso	algemeen secundair onderwijs
BRIC	Brazilië, Rusland, India, China
BROSO	Brussels Ondersteuningscentrum Secundair Onderwijs
bso	beroepssecundair onderwijs
CLIL	Content and Language Integrated Learning
dko	deeltijds kunstonderwijs
ERK	Europees Referentiekader
F.I.T.	Flanders Investment & Trade (Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
Go!	Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK	gelijke onderwijskansen
IKW	interkabinettenwerkgroep
NT2	Nederlands als tweede taal
OCB	Onderwijscentrum Brussel
oetc	onderwijs in eigen taal en cultuur
OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
STIMOB	stimulerend meertalig onderwijs in Brussel
TNN	Thuistaal niet Nederlands
tso	technisch secundair onderwijs
VBB	Voorrangsbeleid Brussel
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VUB	Vrije Universiteit Brussel